

Teuvo Tuomi

Murakoso ei jää

– Aasia kurottaa liikunnan eliittiin

Liikuntatieteellisen Seuran

IMPULSSI

nro 25

Liikuntatieteellisen Seuran

IMPULSSI

– **kiihottavaa liikuntatietoa**

Impulssi on Liikuntatieteellisen Seuran sarja. Se tähtää kiihokkeeseen ja sysäykseen (lat. *pulsus* = sysäys): liikuntakulttuurin ja -tieteen liikahduksiin sekä lukijan herättämiseen ja innostamiseen.

Impulssi karsii, pelkistää ja vetää yhteen. Impulssissa on lupa innostua ja olla kriittinen.

Impulssissa voi olla montaa mieltä. Impulssin takana seisoo kirjoittaja, ei välttämättä julkaisija.

Impulssin hinta on 10 euroa + toimituskulut.

Tilaukset: tuula.valli@lts.fi • 010778 6601 • www.lts.fi

Teuvo Tuomi

Murakoso ei jää

– Asia kurottaa liikunnan eliittiin

LTS
Liikuntatieteellinen Seura
Finnish Society of Sport Sciences

*Liikuntatieteellisen Seuran
Impulssi nro 25
Helsinki 2011*

Oluella Jakartassa. Teuvo Tuomi on kiertänyt Aasiaa ja myynyt suomalaista liikuntateknologiaa aasialaisille parin vuosikymmenen ajan. Nykyisin hänellä on tuontifirma Bangkokissa.

Liikuntatieteellisen Seuran Impulssi nro 25

© Teuvo Tuomi ja Liikuntatieteellinen Seura ry, Helsinki 2011

Teksti: Teuvo Tuomi

Sarjan toimittaja: Teijo Pyykkönen

Kuvat

Teuvo Tuomi (sivut 2, 10, 14, 17, 19, 20, 24, 28, 29, 31,33, 38, 40, 42, 47)

Teijo Pyykkönen (sivut 3, 4, 7, 12, 25,35, 37, 39, 44, 46)

Suomen Urheilumuseo (sivut 5, 6)

Ulkoasu: Mainostoimisto Soihtu

Kirjapaino: Tammerprint Oy, Tampere 2011

ISBN 978-951-8982-85-5

ISSN 1237-0576

Sisällys

Prologi	4
1. Murakoso ja pitkäkoivet	5
2. Mikä itä?	8
• Itä on keskellä.....	9
• Vanhainkoti nimeltä Aasia.....	11
• Kielien ja kulttuurien solmu	11
3. Kaikuja kolonialismista	14
• Riksakuski Andon 71 kierrosta	16
• Mikä ihmeen baseball?	18
• Kierros chinlonea	18
4. Kultajahtia, kisanälkää	20
• Autiotalat, tyhjät areenat	22
• Unelmana kotikisat	22
• Kisoja kaikille	23
5. Hyvät, pahat ja huonot	25
• Dopingia hongkongilaisittain	26
• Guardon golf-kierros keskeytyi	26
• Sumopainijan setelit	27
• Aasialaiset ostoksilla	28
6. Idän ihmeitä	29
• Päivä aasialaisittain	32
• Hiekkaa varpaiden välissä	33
• Urheilun huumaa japanilaisittain: ekiden	34
• Ison pojan kyyneleet ja Koshien	35
• Askeleen pituus ja zen	36
• Red Bullia ja pikalounaita	36
• Kalorien kyydissä	36
• Terveysturismia	38
• Vauhtia lisää – vauhti pois	39
7. Suomi Oy Aasiassa	40
• Suomalaiset Wellness-Aasiassa	41
• Suksilla tropiikkiin	43
• Unelma onnesta päättyi kyyneliin.....	43
• Kääntyykö kieli?	44
• Eurooppalaisittain ei pitkälle pötki	45
• Ei neljältä kotiin	46
Epilogi	47
Lähteet	48

Aasiassa riisilajeja on paljon, samoin käsityksiä liikunnasta.

Prologi

Yksi raportti ei kykene paljastamaan aasialaisen liikunnan saloja. Maanosa on liian laaja ja pirstaleinen yhtenäisen ja kaikenkattavan katsauksen luomiseksi. Teos on vain silminnäkijä: esimerkit puhuvat puolestaan.

Esimerkkejä on paljon. Kielet, uskonnot ja poliittiset järjestelmät osallistuvat kaikki paikallisen liikuntakulttuurin rakentamiseen. Aasiassa näitä järjestelmiä on enemmän kuin missään muualla.

Kukaties yllättävää on, että liikunnan perusteosta Aasiasta ei vielä ole, ei edes Suomen ulkopuolella. Siitä kimmoke tämän raportin kirjoittamiseen. Tietoa liikunnasta ja urheilusta osissa Aasiaa löytyy. On turha kuitenkin etsiä selvitystä afganistanilaisista kuntosaleista tai thaimaalaisen riisinviljelijän liikuntaharrastuksista.

Tieto Aasiasta on usein yhteensopimatonta tai puutteellista. Japanilaiset ovat pikkutiedon maailmanmestareita. Mutta rajan takana Kiinassa tietoa joko ei ole lainkaan - tai sitä on vähän.

Aasialaiset suhtautuvat liikuntaan eri tavoin kuin kalpeat kollegansa. Mutta myös erot Aasian sisällä ovat valtavia. Japanilaista valkokaulustyöläistä on vaikeata verrata intialaiseen palkolliseen. Samoin Lähi-Idässä syntyneen teinitytön liikuntakäsitys on aivan erilainen kuin Harajukun trendipaikoissa aikaa tappavan japanilaisen nuorukaisen.

Aasia elää postkolonialistista krapulaa, jossa nopea menestys usein ajaa kaiken muun edelle. Länsimaiset miehittäjät ovat poistuneet, mutta länsimainen ajatusmaailma elää. Tästä osoituksina ovat baseballin tai kriketin suosio ja länsimaisten kuntosaliketjujen ja liikunta- ja fitness-trendien suosio. Niken tossut käyvät Aasiassa kaupaksi siinä missä muualla.

Myös aasialainen poliittinen eliitti on havainnut länsimaisen urheilun tuoman hyvän. Suurten urheilukisojen tai liikuntainvestointien tuoma näkyvyys on Aasiassa kukaties tärkeämpää kuin makeaan tottuneille länsimaalaisille. Urheilun varjolla on sopivaa kääntää katseet muualle, yhteiskunnallisten ongelmien ulkopuolelle. Ei ihme, että Bird's Nest, Beijingin uljas olympiastadion, on nykyisin matkailunähtävyys.

Tämän kirjanen lähestyy aluetta monista näkökulmista. Ensimmäiset luvut keskittyvät siihen, mikä Aasia on ja miten se on syntynyt ja kehittynyt. Osansa saa myös sportti, joka suurkisojen myötä saa entistä enemmän huomiota myös läntisessä mediassa. Oma luku on omistettu urheilun lieveilmiöihin ja rahan merkitykseen aasialaisessa urheilussa. Liikunnan arkipäivää ja realiteetteja tarkastellaan elävin esimerkein. Sanansa saavat myös suomalaisyritykset, jotka yrittävät saada jalansijaa liikkuvassa Aasiassa.

Raportin esimerkit perustuvat kirjoittajan yli 20 vuoden oleskeluun ja matkustamiseen ympäri Aasiaa. Esimerkit ovat todellisia, elävästä elämästä. Nimet ovat kuitenkin kuvitteellisia.

Kirjasen kirjoittamiseen ovat osallistuneet kaikki ne aasialaiset, joita kirjoittaja on Aasiassa vuosien varrella tavannut. Kiitoksen ansaitsevat Bangkokin kämpän vieressä olevaa moottoritien ramppia aamuisin ja iltaisin laittomasti juoksevat katujuoksijat, joiden kera myös kirjoittaja aika ajoin siemailee suurkaupungin raikasta ilmaa. Kiitos kuuluu myös Tokion Suginamin kaupunginosan ylläpitämän kuntosalin uskollisille käyttäjille, joiden kanssa kirjoittaja on hikoillut enemmän kuin vaimonsa.

Bangkokissa elokuussa 2011

Teuvo Tuomi

1. Murakoso ja pitkäkoivet

Tietomme idän liikunnasta ja liikkujista ovat vielä aurinkorantojen tasolla: Aasia on eksoottinen ja outo, mielikuvissa meitä jäljessä.

Kisakentillä Aasia on varteenotettava vastus. Idän kuntosalit ja kylpylät ovat huippuluokkaa. Raharikkaita löytyy Aasiassa jo laidasta laitaan.

Suomalaisturistit ovat tuttu näky idän aurinkorannoilla. Myös suomalaiset liikunta-alan yritykset ovat Aasiassa jäädäkseen.

Murakoso jäi aikoinaan suomalaisten jalkoihin. Ei enää. Aasia on tullut jäädäkseen – myös urheilussa ja liikunnassa.

Martti Jukolan selostus Berliinin 1936 olympialaisista oli kukaties viimeinen, joka sai suomalaiset ylpeinä takomaan rintaansa. Kympin viimeisen kierroksen alkaessa kuitenkin outo ja päätä lyhyempi juoksija sinnitteli joukon kärjessä. Pieni ja langanlaiha valkopaitainen juoksija oli itse asiassa vetänyt letkaa lähes koko matkan ajan, suomalaiset peesissäan. Takasuoralla Salminen, Askola ja Iso-Hollo odotetusti ohittivat hänet ja veivät kolmoisvoiton. ”Murakoso jää, Murakoso jää ...”, Jukola tiivistä tunnelmiaan korvat höröllään kuunteleville suomalaisille.

Kohei Murakoso ei koskaan noussut maineeseen kotimaassaan. Suomalaisille hän kuitenkin edustaa käänne- ja vertailukohtaa. Sotien jälkeen suomalaiset eivät ole enää miehittäneet mitalipalleja samalla tavoin kuin ennen.

Jukolan kympin hurma sai suomalaiset osin unohdamaan pettymykset Berliinin maratonilta, jossa omilta

odotettiin taas kerran sylillistä mitaleja. Lopputulos oli yllätys etenkin suomalaisille: kultaa voitti korealainen Kee-Chung Sohn, ja pronssille ylsi hänen maanmiehensä Seong-Yong Nam. Molemmat juoksivat tuolloin Japanin lipun alla. (Miller 2008, 118–119)

Vielä muutama vuosikymmen sitten Aasia oli urheilun saralla Murakoson ja korealaisten maratonjuoksijoiden kaltainen anekdootti. Ei enää. Pekingin olympiakisoissa (2008) ensi kertaa aasialainen maa oli mitalitilaston kärjessä.

Myös kunto- ja terveysliikunnassa aasialaiset ovat aktivoituneet. Japanilaisiin ja singaporelaisiin kävelytapahumiin osallistuu kymmeniä tuhansia alan harrastajia. Idän kuntosalit ja terveyskylpylät ovat länsimaalaisten mielestä jopa kärkitasoa maailmassa. Jooga ja taiji ovat tuttuja monelle suomalaisellekin. Ja terveysturismissa Aasiaa ei päihitä kukaan.

Aasiaa ei voi enää ohittaa.

2. Mikä itä?

*Vaikeus alkaa määritelmästä.
Aasiaa on jopa aasialaisen vaikea
ymmärtää. Sitä ei välttämättä edes ole.
Entä itämainen liikunta?
Länsimaisen määritelmän mukaan se
on sitä, mitä länsimainen liikunta ei ole.
Itämaista määritelmää ei ole.*

Ennen modernin syntyä moraaliimme määritteli pitkälle uskonto, usko korkeaan voimaan ja synnyttäjään. Foucaultin mukaan länsimaisen modernismin synty toi tullessaan humaanit arvot, tieteen, korkeakulttuurin ja kehityksen. Moderni toi mukanaan myös urheilun ja yksilön fyysisen kehityksen kaupallisen ja poliittisen lisäarvon tuottajina. Sirkushuvien rinnalle syntyi liikuntainstituutio, jota valtio ja auktoriteetti osasivat käyttää hyväkseen. (esim. Discipline and Punishment: The Birth of the Prison, 1977)

Moderni länsi uskoi, että se oli kaiken muun yläpuolella. Länsi määritteli itsensä ihanteeksi, jonka varjo oli itä, mystinen, arvaamaton – ja meitä jäljessä. Foucaultin mukaan itä loi muiden muassa eroottisen taiteen, ars erotican. Hänen mielestään länsi ei ollut ainut arvokkaan tiedon tuottaja. Foucaultille itä tuotti urheilu- ja liikuntatietoa siinä missä länsi.

Lännessä kahtiajakoa edistyneeseen länteen ja takapajuiseen itään sovellettiin myös urheiluun ja liikuntaan, kolonialismin välikappaleina. Moderni länsi halusi idän ja Aasian palvelevan länsimaisia aatteita. Kriketin ”vienti” Intiaan ja baseballin Japaniin ovat esimerkkejä länsimaisen liikuntakulttuurin virrasta, jonka tavoite oli hallita kontrolloidun muutoksen avulla. Britit toivat kriketin Intiaan ajanvietteenä, jonka tavoite oli osoittaa, miten paljon edellä miehittäjät olivat fyysisesti ja kulttuurisesti. Amerikkalaisille ajatus baseballin kaltaisesta länsimaisesta hegemoniasta Japanissa oli samanlaista kuin koripallo Filippiineillä tai kriketti briteille Intiassa.

Itämainen harrastaja kuitenkin alituisen sovelsi ja muutti liikuntakulttuuria itselleen sopivaksi. Kaukaa katsoen kriketti ja baseball näyttävät samoilta niin idässä kuin lännessä. Mutta moni yksityiskohta on saanut antaa tilaa paikallisille sovelluksille.

Postmoderni puhkasi modernin kuplan tuomalla mukaan kansainvälisyyden, uskon tiedon vapaaseen virtaan. Postmodernin saapui Aasiaan postkolonialismin kera. Siinä missä kolonialismia kuvasi miehittäjä aseittensa kera, postkolonialismissa kiväärin sijaan sapelia heiluttivat media, tiede ja massaviihde, urheilu mukaan lukien.

Aasiassa holistinen kehon hyvinvointi ajaa länsimaisen hikoilun ohi.

Postmodernia kuvasivat ihmisten, kulttuurin, informaation, pääoman ja ideoiden vapaa virta. (Birch 2001, 42–43) Postmodernissa Aasiassa urheilu- ja liikuntatuote oli postkoloniaali tuote, jossa miehittäjä oli mukana enää välillisesti, tiedon tuottajana ja mallina. Postmoderni ja postkolonialistinen Aasia pääsi yhtäkkiä nauttimaan länsimaisten urheilijoiden virrasta sekä eksoottisista urheilu-uutisista. Suomalainen menestys jääkiekossa tai murtomaahiihdossa on Aasiassa vain kuriositeetti, josta Kaakkois-Aasian helteissä ei kannata edes mainita.

Postkolonialistinen Aasia on myös osoitus rahan merkityksestä paikallisen urheilu- ja liikuntakulttuurin kehityksessä. Länsimaiset liikuntaideat ovat olleet hyödyllisiä vain, mikäli valtaeliitti on niistä rahallisesti hyötynyt.

Monissa paikoin Aasiaa liikunta on edelleen abstrakti käsite. Tästä on turha syyttää aasialaisia, joille holistinen kehon hyvinvointi ajaa usein länsimaisen hikoilun ohi. (Johnson 2011)

Itämaiselle eliitille liikunta on kuitenkin tapa erottua massasta, rahvaasta. Intialaiset Bollywood-eliitin kuntosalit ja Bangkokin kuninkaallisille ja poliitikoille omistetut liikuntakeitot ovat erinomaisia osoituksia tästä. Näissä asiakas ei enää välttämättä ole asiakas, vaan kunniavieras. Oma kunto-ohjaaja, hieroja ja muilta eristetty kuntotila ovat osa tätä konseptia. Liikunta on monessa mielessä itämaisille edelleen eliittuurheilua.

Yleistyksillä on kuitenkin rajansa. Viime aikoina Aasian liikuntakulttuurin rajoja ovat määritelleet uudelleen entisen Neuvostoliiton itsenäistyneet osat kuten Kazakstan, Kirgistan, Uzbekistan, Turkmenistan ja Tajikistan. Poliittisten kädenvääntöjen ja puhtaan tulosanalyysin seurauksena ne päättivät lopulta kuuluvansa Aasiaan ja saada oikeuden ottaa osaa Aasian kisoihin (Asiad).

Itä on keskellä

Aasia ei ole yksi ja yhtäläinen. Siinä on alueen viehätyks. Se on maanosista kulttuurisesti rikkain, sekoitus erilaisia kulttuureja, kieliä, uskontoja ja poliittisia rakenteita. Sitä ei voi selittää vain yhden teorian avulla.

Aasia jaetaan yleisimmän käytännön mukaan Itä-, Kaakkois-, Etelä-, Keski-, Pohjois- ja Länsi-Aasiaan. Jako on hieman keinotekoinen, sillä se perustuu lähinnä geografiaan. Tosin historiallisista syistä Etelä-Aasia on tunnettu kriketin työssijana, Itä-Aasia jyllää olympialaisissa, ja Kaakkois-Aasia on tuttu lähinnä potkunyrkkeilystä ja huippuluokan kuntosaleista.

Itä-Aasia koostuu lähinnä kiinalaisen vaikutuksen alla olevista maista, ja 38 prosenttia aasialaisista asuu

tällä alueella. Yksin Kiina väkiluku on jo yli 1,3 miljardia. Nämä perusfaktat ovat lähes jokaisen länsimaisen urheilutuotteita Aasiaan vievän managerin tiedossa.

Kaakkois-Aasian määritelmiä on monia. Helpoin kukaties on se, jossa Kaakkois-Aasiaan luetaan ASEAN:in (Association of Southeast Asian Nations) jäsenmaat sekä Itä-Timor, jolle jo osallistuminen urheilumittelöihin on saavutus sinänsä. Kaakkois-Aasia on urheilun lilliputti, jonka keskipiste on pitkään ollut Thaimaa. Tosin viime aikoina myös Vietnam on nostanut päätään kilpaken-
tillä.

Nelisenkymmentä prosenttia aasialaisista asuu Keski- ja Etelä-Aasiassa, joka on geopolittisesti pirstaleinen. Etelä-Aasia on kuulu brittiläisen kolonialismin piiriin kuuluneista maista eli Intiasta ja sen ympärillä olevista maista. Etelä-Aasia on tunnettu myös kriketinpelaajistaan. Suomalaisille tuottaa tuskaa mainita edes yksi intialainen urheilija nimeltä.

Keski-Aasiaan kuuluu alueita, jotka ulottuvat Kaspiamereltä Kiinaan ja Afganistanista Venäjän rajalle. Entisen Neuvostoliiton alueella on edelleen kohtalaisesti olympiatason urheilijoita. Kukaties voidaan jopa väittää, että aasialaisen urheilun merkitys on noussut tämän alueen ”itsenäistymisen” myötä.

Kuten nimi kertoo, Länsi-Aasia koostuu Aasian läntisistä alueista. Eurooppalaisille tämä alue on kolonialismin perinteiden mukaisesti Lähi-Itää, sillä alue on lähinnä meitä. Läntinen Aasia on noussut otsikoihin öljyrahoilla ostetuilla kenialaisjuoksijoilla ja entisillä jalkapallotähdillä kuten Maradona.

Pohjois-Aasia on melko vähän käytetty termi ja viittaa ainoastaan Venäjän Aasian puoleisiin alueisiin eli lähinnä Siperiaan. Urheilun ja liikunnan vinkkeleistä Pohjois-Aasia on edelleen vailla kunnollista jalansijaa. Ongelma on myös se, että irkutskilaisella kävelijällä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin edustaa ”eurooppalaista” Venäjää.

Jaetaan Aasiaa urheilullisesti ja liikunnallisesti miten tahansa, itä ja Aasia ovat monessa mielessä länsimaalaista keksintöä. Aasia on itse asiassa kuviteltu olevaksi, kuten muiden muassa Birch esittää. Määrittelijöitä ovat alun alkujaan olleet lähinnä länsimaiset kolonialistit. (Birch 2001, xi)

Said esittää kuuluisassa kirjassaan Orientalism, että ymmärtääkseen orientin syntyä ja olemassaoloa, meidän täytyy ensin ymmärtää konteksti, jossa alue on kehittynyt. Ilman perustietoja Aasiasta on vaikea ymmärtää, miksi kriketti on lähes ainut suosittu urheilulaji Etelä-Aasiassa ja baseball ylivoimaisesti suosituin laji niin Japanissa, Etelä-Koreassa kuin Taiwanissa.

Manchester United on Thaimaassa tunnetumpi kuin maa nimeltä Englanti.

Aasialaiset eivät koe olevansa itämaisia tai idästä. Japanilaisille itää ovat Hawaiji ja Kalifornia. Thaimaalaisille itää ovat Kamputsea ja Vietnam.

Kiina kiinaksi tarkoittaa keskeistä valtiota, kaiken keskipistettä (中國). Länsimainen käsite itä on kiinalaisille lähinnä vain sanahelinää. Kiinalaisille Kiina on kaiken keskipiste ja halutessaan urheilun supervalta. Sama pätee Japaniin, jossa kaikki saarivaltion ulkopuolelta tulevat ovat gajineja (外人) eli ulkopuolisia. Gajinit ovat saaneet jalansijaa japanilaisissa perinteisissä urheilulajeissa vasta muutaman vuosikymmenen ajan. Hyviä esimerkkejä tästä ovat perinteinen sumopaini ja muut japanilaiset kamppailulajit. Singaporelaisille oma saari on kaiken keskipiste, ja jokainen vähäininkin urheilusaavutus löytää tiensä otsikoihin. Thaimaalaisille jalkapallo on kaikki kaikessa, vaikka omat joukkueet ovat kuin varjo Euroopan liigojen tasosta. Silti urheilu puree. Manchester United on Thaimaassa käsitteenä tunnetumpi kuin maa nimeltä Englanti.

Monille aasialaisille Aasia tai aasialaisuus on abstrakti käsite samalla tavoin kuin kukaties Euroopan Unioni monille eurooppalaisille. Esimerkin voisi ottaa vaikka Japanista, jossa paikallinen media keskittyy vain omien edustusurheilijoiden edesottamuksiin. Tämä on usein viety niin pitkälle, että kaunoluistelukisoista näytetään vain japanilaisten omat esitykset ja pikaluistelussa omien luistelijoiden parit. Tälle on kuitenkin turha nauraa. Porilaisten marssi on aasialaisille kummajainen siinä missä meille media, jossa ei näytetä kaikkia soudun alkueriä.

Urheilulla on arvaamaton merkitys paikallisten tuotteiden markkinoinnissa myös lännessä. Thaimaalainen Chang-olut on yksi Everton-seuran pääsponsoreista. Televisioruutua tuijottaville thaimaalaisilta huomaamatta ei jää myöskään Singha-olut, joka on Chelsea virallinen partneri. Kymmenet miljoonat thaimaalaiset seuraavat Evertonin ja Chelsea otteluita joka viikko siinä missä harva edes muistaa oman valioliigan seuroja nimeltä. Panostus englantilaiseen jalkapalloon siis kannattaa.

Aasialaiset eivät koe olevansa itämaisia idästä. Identiteetti löytyy sieltä missä olet.

Vanhainkoti nimeltä Aasia

Aasia kattaa noin kolmanneksen maailman maa-alasta. Valtaosa eli noin 60 prosenttia maailman kansalaisista on ahtautunut alueelle, jonka asukasluku on jo yli 4 miljardia. Kahden jättiläisen, Intian ja Kiinan, osuus tästä on noin 2,5 miljardia. (UN ja US Census Bureau 2010)

Aasiassa pitää kotiaan myös yli puolet maailman yli 60-vuotiaista, joita on väestöstä noin kymmenesosa. Arvioidaan, että vuonna 2050 jo joka neljäs aasialainen olisi kuusikymppinen. Tuolloin iäkkäitä olisi maanosassa saman verran kuin Euroopassa ja Yhdysvalloissa on tällä hetkellä asukkaita yhteensä. Aasiasta on hyvää vauhtia tulossa japanilaista käsitettä roojin hoomu käyttäen vanhainkoti.

Japanilaisia ei vanhuuskisassa hakkaa kukaan. Jo nyt lähes 30 prosenttia japanilaisista on yli kuusikymppinen, ja keskimääräinen elinikäkin on 83 vuotta. (World Bank 2010) Mutta kuka arvaisi, että myös kiinalaisista noin 12 prosenttia ja eteläkorealaisista yli 15 prosenttia on jo kuusikymppinen. (Noguchi 2011, 202–203) Pari vuosikymmentä lisää, ja Kiina tulee olemaan ylivoimainen markkina-alue myös kävelykeppimarkkinoilla. Mutta unohtaa ei sovi, että myös singaporelaisten keski-ikä on hampurilaisten avustuksella noussut 81 vuoteen. Ja myös muualla Aasiassa luvut ovat kasvussa.

Suomalaisten keskimääräinen elinikä on samaisen World Bankin tilaston mukaan 80. Tosin kaikista punnerruksista ja hikoiluista huolimatta suomalaisen miehen keski-ikä on edelleen länsimaisittain vain keskikastia.

Koska vanhuksia on ja tulee olemaan enemmän kuin missään muualla, moni Aasian maa suhtautuu iäkkään väestön kuntouttamiseen ja aktivointiin hartaammin kuin aiemmin. (Heyzer 2010) Tämä on tilaisuus niille, jotka haluavat tästä hyötyä. Luvut puhuvat puolestaan. Aasia on ja tulee olemaan länsimaalaisen liikuntateollisuuden suurin kasvualue.

Samalla kun väestön keski-ikä Aasiassa on noussut, myös haasteet ovat eri luokkaa kuin aiemmin. Valtion kuin valtion keskeinen tavoite on hyötyä kansalaisista, joten maasta ja maanosasta riippumatta on ihanteellista pitää ikääntyvä väestö työkykyisenä tai ainakin suhteellisen terveenä. Aasiassa väestö ikääntyy vauhdikkaammin kuin muualla, joten aikaa odottaa ei ole.

Esimerkkejä terveyden edistämisestä löytyy monia. Kaupunkivaltio Singapore on ottanut ohjenuorakseen vanhusten hyvinvoinnin, ja Japani on tuskaillut oman ikääntyvän väestönsä kanssa jo pitkään. Samojen on-

gelmien kanssa kamppailevat myös Hongkong, Taiwan ja Etelä-Korea.

Vanheneva väestö on myös hyvä uutinen monille kassakoneen ääressä työpäiväänsä viettäville. Jo vuonna 2005 japanilainen vanheneva väestö käytti yli 200 miljardia Yhdysvaltain dollaria, ja Koreassa vanhuusmarkkinat ovat jo yli 20 miljardin dollarin arvoinen. Nämä ovat lukuja, joita Suomi Oy:n liikuntateollisuus ei voi sivuuttaa.

Kielien ja kulttuurien solmu

Aasialaisten kielten rakenne ei muistuta länsimaista. Lisäksi monet aasialaiset kielet ovat yhtä kaukana toisistaan kuin suomen ja kiinan kielet. Koillis-Thaimaasta kotoisin oleva muay thai -nyrkkeilijä saattaa hyvin puhua sujuvasti thaita, khmeriä, laosia ja kiinaa. Tässä ei vielä välttämättä ole mukana hänen oma äidinkiensä, joka saattaa hyvin olla yksi alueen vähemmistökielistä tai niin sanotuista vuoristomurteista. Sama pätee Intiaan, jossa Ethnologuen mukaan puhutaan yli 800 kieltä. Indonesiasta näitä löytyy runsaat 600 ja Filippiineiltäkin yli 100. Missikandidaatit pois lukien Suomessa puhutaan lähinnä vain suomea, ruotsia ja englantia.

**Aasiassa ei haluta
tunnustaa englanninkielen
ylivaltaa.**

Postkoloniaalin Aasian on vaikea tunnustaa englanninkielen ylivaltaa. Usein parhaan vastaanoton saavat ne, jotka eivät halua kommunikoida länsimaisilla kielillä. New York Yankeesin entinen japanilainen supertähti Hideo Matsui ja Boston Red Socksin Daisuke Matsuzaka ovat käyttäneet uransa aikana englantia vain nimeksi. Medialle Matsui ja Matsuzaka olivat ihannetapauksia, sillä kumpikaan ei juuri kieltäytynyt haastatteluista.

Huomattavasti Matsuita ja Matsuzakaa ongelmallisempi on ollut median suhtautuminen toiseen baseballin supertähteen, Ichiroon, joka käyttää kahta tulkkia päivittäiseen kommunikointiin. Yhdysvalloissa hän on ymmärrettävästi kritiikin kohde, sillä baseball on urheilulajeista kukaties amerikkalaisin. Japanissa Ichiro on kuitenkin ”tunnetumpi kuin keisari”, ”japanilaisille

kuin Michael Jordan ja Michael Jackson yhdessä” (Hays 2011). Hän on myös yksi kaikkien aikojen parhaista baseball-pelaajista, jota japanilaismedia on seurannut niin kentillä kuin privaattissa.

Japanilaisen paparazzin muutama vuosi sitten ottamat kuvat Ichirosta suihkussa ja erään japanilaislehden tarjous pelaajan nakukuvista (espn.com 2001) saivat Ichiron raivoihinsa. Näiden tapausten jälkeen Ichiro boikotoi japanilaismediaa pitkään.

Myös Aasian kukaties tunnetuin jalkapalloilija, Nakata Hidetoshi, oli uransa ajan japanilaisen median

hampaissa. Nakata oli ensimmäinen japanilainen jalkapallon supertähti, joka hallitsi menen tullen sekä italian että englannin kielet. Japanilaismedia ei hänestä kuitenkaan pitänyt, sillä Nakata antoi haastatteluja vain harvoin, ja lehdistötilaisuuksissakin hän yleensä vastasi vain ulkomaalaismedian kysymyksiin.

Japanilaisille oli anteeksiantamatonta se, kun Nakata vuoden 2002 jalkapallon maailmanmestaruuskisoissa hävityn neljännesvälieräottelun jälkeen otti syyn häviöstä omille harteilleen. Yksilö ei japanilaisessa yhteisössä – saati joukkueurheilussa – saa olla voiton

Aasia on uskontojen sekamelska.

tai tappion takana. Yksilö ei tässä kontekstissa saa olla tiimiä tärkeämpi.

Kielen merkitystä kuvaa myös Japanin kansallislaji sumo, jossa kansallisuudesta riippumatta japani on ainut sallittu kieli. Ilman kielitaitoa sumoura jää lyhyeksi.

Myös muualla Aasiaa kielimuurit ovat korkealla. Vieraiden kielten opettelu on toissijaista suuressa osin Aasiaa. Tätä selittää osin se, että Aasia on kulttuuri-alueena suuri ja kielellisesti pirstaleinen. Myös kielten rakenteet eroavat toisistaan enemmän kuin lännessä.

Esimerkki löytyy Kiinasta, jossa eteläisen jalkapallojoukkueen on lähes mahdotonta ymmärtää pohjoisen joukkueen edustajaa ilman tulkkia.

Aasia on myös uskontojen sekamelska. Maanosassa ovat maailman suurimmat muslimi-, buddhalais- ja hindupopulaatiot. Monet luonnonuskonnot ja meille tuttu länsimainen kristinusko ovat myös enemmän tai vähemmän edustettuina.

Monia länsimaalaisia saattaa yllättää, että vain vajaat seitsemän prosenttia aasialaisista tunnustaa olevansa kristitty (Wikipedia). Mikäli Aasia tulee kasvamaan, ei vain taloudessa, vaan myös kulttuuririntamalla, kristinuskon tulevaisuus saattaa tulevina vuosisatoina olla vaakalaudalla.

Hyvä esimerkki on Japani, jossa 84 prosenttia väestöstä väittää olevansa shintolaisia ja 72 prosenttia buddhalaisia. (CIA World Factbook 2005) 84 prosentilla japanilaisista ei ole henkilökohtaista uskontoa lainkaan (Johnstone 1993, 323). Tosin shinshukyo eli uuden uskonnot kiinnostavat yhä useampia. Näitä on jo satoja, ja jäseniä kymmenisen miljoonaa (Wikipedia). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että japanilaiset olisivat moraalisesti jäljessä. Suhtautuminen uskontoon ja moraalisiin on vain erilainen kuin meillä lännessä. Mielienkiintoista on kuitenkin, että tutkijoita ei tähän asti ole kiinnostanut, mitä nämä erot tarkoittavat liikunnan ja urheilun näkökulmasta.

Toinen esimerkki on Thaimaa, jossa noin 90 prosenttia väestöstä tunnustaa olevansa theravada-buddhalainen (hinayana). (London 2008, 65) Thaimaalaista uskonnollisuutta on kuitenkin yhtä vaikea määritellä kuin japanilaista, sillä thaimaalainen buddhalaisuus on itse asiassa sekoitus luonnonuskontoja (animismi), henkilökulttia (kuningasperheen palvonta), hindulaisuutta ja theravada-buddhalaisuutta. Useiden länsimaisesta näkövinkkelistä katsoen ristiriitaista elementtien sekoittaminen ei thaimaalaisille tuota vaikeuksia. Jäsenen tulee palvoa kuntosalin nurkassa olevaa henkien taloa (spirit house) samalla tavoin kuin hindulaista vishnua tai edesmennyttä kuningasta.

Thaimaassa on runsas muslimiväestö, jolla on juurensa Malesiassa ja sen malay-kulttuurissa. Muslimien liikuntaharrastuksista on vielä vähemmän tietoa kuin muun valtaväestön.

Koska kristinuskoa tunnustavia on suhteellisen vähän, myös länsimaisen moraalin peruspilaria - syntiä - ei ole. Siksi moni länsimaisen moraalin arastelema asia ei aasialaiselle välttämättä ole yhtä kipeä asia kuin monille meistä. Esimerkin voisi ottaa vaikka Thaimaasta, jossa potkunyrkkeilijä Nong Thoom eli Parinya Jaroenphon nousi otsikoihin ei vain sen vuoksi, että hän osasi ammattinsa, vaan myös siksi, että hän oli kathoei eli transseksuaali. Nong Thumin kuuluisa rituaali oli ensin päihittää vastustajansa ja lopuksi nöyryyttää häntä suudelmalla.

Leidipojan ura ei edes Thaimaassa aina ole helppo. Urheiluviranomaiset ovat jopa kieltäneet transseksuaaleja osallistumasta kansainvälisiin lentopalloturnauksiin. Thaiviranomaisten mielestä tämä olisi kukaties liikaa länsimaisille katsojille.

Vaikka kristinuskoa on vain nimeksi, monissa paikoin Aasiaa myös liikuntaan liittyvät moraalikoodit ovat länsimaisia huomattavasti tiukemmat. Niin kaukaiselta kuin se kuulostaa, esimerkiksi 1990-luvun puolivälissä moni thaimaalainen kuntosali oli jaettu naisten ja miesten osastoihin. Sama on edelleen yleistä Lähi-Idässä ja Etelä-Aasiassa. Länsimainen häpeilemätön itsensä paljastelu kuntosaleilla ja lenkkipoluilla ei välttämättä ole osa itämaista kulttuuria.

Itä-Aasiassa konfutselaisuus sanelee edelleen sen, miten kanssaihmiisiin pitää suhtautua. Kaakkois- ja Etelä-Aasiassa islamilainen etiikka ja theravada-buddhalaisuus ajavat samaa asiaa. Japanissa jokainen harjoitus alkaa ja loppuu kunnioittavalla kumarruksella sekä sensein (opettaja) että muiden kokeneempien (senpai) suuntaan. Thaimaassa wai korvaa kumarruksen. Japanilaisessa sumossa dohyo-iri on täynnä shintolaista symboliikkaa, Thaimaassa ram muai on buddhalainen vastine sumon riiteille.

Länsimainen ilmaisun vapaus ja auktoriteetin puute ovat Aasiassa vielä poikkeus, ei sääntö. Ja kaikki tämä heijastuu myös liikuntaan ja urheiluun. Thaimaalaisella muay thai -salilla opettajan sana on laki. Yhtä lailla korealainen lentopallojoukkue tottelee valmentajan käskyjä kyselemättä.

3. Kaikuja kolonialismista

*Kolonialismi ei ole Aasiassa kuollut,
saati kuopattu. Se on osin piilossa,
postkolonialistisen hupun alla.
Aasialaisilla on toki yhtäläinen oikeus
osallistua olympialaisiin ja käydä salilla.
Mutta aina ei ollut näin.*

”Onko odotettavissa, että superkulttuurit, joilla on hallussaan teknologian ylivoima, tulevat luomaan keskitetyn teknologisen uuden uljaan ja yhdenmukaisen maailman, täydellisen maailmanvallan, kulttuuri-imperiumin?”

(Matti Sarmela: Mitä on kulttuuri-imperialismi?)

Edward Said väittää, että aasialainen oli lännen näkökulmasta aluksi ei-humaani, sekoitus tuttua ja tuntematonta. Esimerkiksi Shanghaissa tietyt alueet olivat kiinalaisilta kiellettyjä, ja Singaporessa kuuluisaan Victoria-teatteriin ei aluksi päästetty ”koiria saati kiinalaisia”. Syinä tähän olivat länsimainen ylemmyyden tunne ja pelko siitä, että aasialainen ohittaisi länsimaiset miehittäjät. Siksi rata ja kenttä olivat suuressa osassa Aasiaa aluksi länsimaista tannerta.

Länsimaalaiset poliitikot, akateemikot ja kirjailijat olivat pitkään sekä kiinnostuneita että huolestuneita itämaalaisista, jotka oli turvallista luokitella länsimaisen valloittajan alapuolelle. Myös urheilussa ja liikunnassa nämä representaatiot perustuivat kahtiajakoon, jossa länsimainen urheilukulttuuri oli puhdasta, ylempänä mystistä itämaista liikuntakulttuuria.

1800-luku todisti länsimaisen kulttuurin maihinnousua Aasiassa. Urheilu ei ollut poikkeus. Etenkin brittiläinen ja amerikkalainen urheilukulttuuri levisivät ympäri Aasiaa. (Ha 2004, 137)

1800-luvun lopulla Japaniin saapuneet amerikkalaiset eivät tuoneet maahan baseballia vain siksi, että halusivat pelin leviävän paikallisten keskuuteen. Tavoite oli myös osoittaa, että länsimainen liikuntakulttuuri on ylivoimainen itämaiseen verrattuna. Brittien Intiaan tuoma kriketti oli aluksi samankaltainen osoitus länsimaaisesta ylivoimasta.

Aasiassa on myös lukuisia esimerkkejä kulttuureista, joissa länsimainen liikunta- ja urheilukäsite on viimeaikaista perua. Esimerkiksi Thaimaassa ensimmäiset länsimaiset urheilumittelöt alkoivat koulutasolla vasta 1900-luvun alkupuolella, ja maa osallistui virallisesti kansainvälisiin kisoihin vasta sotien jälkeen vuonna 1951, jolloin järjestettiin ensimmäiset Aasian Kisat. Thaimaa ehti hädin tuskin lähettämään ensimmäisen edustusjoukkueensa Helsingin olympiakisoihin seuraavana vuonna. (Fan 2006, 38)

Kahtiajako itään ja länteen on ajanut lännen puuttumaan Aasian sisäisiin asioihin. Sota-alusten lähettäminen Kiinan rannikolle 1800-luvulla ja Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) sekaantuminen Aasian valuuttakriisiin 1990-luvulla ovat osoituksia täs-

tä. (Birch 2001, 13) Keinot puuttua Aasian sisäisiin asioihin ovat kuitenkin jo hienovaraisempia kuin ennen. Hiljattain krikettipiirejä kuohuttanut lahjuskandaali, jossa kolme Pakistanin krikettimaajoukkueen jäsentä syytettiin lahjusten vastaanottamisesta, osoittaa, että läntinen media on karkäs kritisoimaan tai ainakin uutisoimaan idän edesottamuksia. Pakistanilaisille kansainvälisen krikettijärjestön kannanotot ja median kritiikki on tulkittu puuttumisena maan sisäisiin asioihin.

Ennen Tiger Woodsin avio-ongelmia media ei ollut kiinnostunut hänen thaimaalaisesta äidistään.

Aasia on käsitteenä hyvä vihollinen. Sitä voi käyttää myös poliittisena työkaluna. On pitkään ollut turvallista selittää, että aasialaiset eivät osaa pelata koripalloa tai elitististä golfia. Länsimainen eliitti on kuitenkin monesti joutunut määrittelemään suhtautumistaan uudelleen, sillä NBA:n supertähti Yao Ming ja Itä-Aasian golfarit ovat osoittaneet, että rotu ja kieli eivät ole urheilukentillä enää määrittele tuloksia.

Kolonialismi on osin piilossa postkolonialistisen hupun alla. Sarmelan mukaan tämä on osa täydellisyyden kulttuuria, jossa kaikki perustuu länsimaista alkuperää olevan ihanteellisen tieteellis-teknisen suorituksen tavoitteluun. Pääroolissa on yksilö, joka niin tieteessä, taiteessa kuin urheilussa tavoittelee tätä ihannetta. (Sarmela 1977, 3)

Ensi näkemältä elitistisen hevospoolon suosio Afganistanissa on osoitus postkolonialismin ylivoimasta. Afganistalaisille itselleen tosin hevospoolo on lähellä maan kansallisurheilua, buzkashia, jossa pallon sijaan liikutellaan päätöntä vuohenraatoa. (esim. <http://www.afghanweb.com/sports/buzkashi.html>). Seurauksena afganistanilainen hevospoolo on maailmalla huippuluokkaa.

Esimerkki postkolonialistisesta kaksinaismoraalista on myös tapaus Tiger Woods, jonka äiti on paljasjalainen thaimaalainen. Ennen Woodsin avio-ongelmia hänen äitinsä oli tuskin koskaan länsimaisen median valokeilassa. Mutta Woodsin thaimaalaiseen tapaan

hiljainen äiti nousi otsikoihin vuoden 2009 lopulla, kun media paljasti Woodsin avio-ongelmat. Olisi liioittelua väittää, että Woodsin aasialaisuus oli median tietoinen selitys golfarin vaikeuksille. Mutta voidaan myös spekuloida, että Woodsin tavallisesta poikkeava perimä, tummaihoisen isä ja aasialainen äiti, oli oivallinen syötti kategorioita ja stereotyyppisiä rakastavalle valtamedialle.

Myös aasialaiset osallistuvat Aasian määrittelyyn. ”Tulevat Beijingin olympialaiset kuuluvat ei vain kiinalaisille, vaan myös Aasialle ja maailmalle”, Kiinan presidentti Hu Jintao julisti juuri ennen vuoden 2008 olympialaisia. (People’s Daily 11.5.2008) Kommentti kuvaa sitä, miten osin keinotekoisesti luotu aasialaisuus on myös hyvä itsetunnon kohentaja. Kiina on nousemassa maailman suurimmaksi talousmahdiksi. Mutta talous yksin ei enää riitä. Beijingin kisat olivat hyvä osoitus siitä, miten myös kulttuurin ja urheilun alueilla Aasia haluaa itse määrittellä itsensä.

Riksakuski Andon 71 kierrosta

Länsimaalaiset ovat Japanissa olleet paikallisten kiinnostuksen kohde jo pitkään. Morishima Chuuryoo yritti vuonna 1787 ilmestyneessä kirjassaan Komozatsuwa (Tarinoita punaisista hiuksista) kuvailla pitkänikäisiä hollantilaisia pelaamassa sulkapalloa muistuttavaa peliä sekä sanoin että piirroksin. (Guttmann ja Thompson 2002, 23) Morishiman kirja oli kuitenkin poikkeus. Hän oli yksi harvoja, joilla on pääsy hollantilaisten kauppasatamaan.

Meiji-kausi (1868–1912) avasi Japanin myös muille kuin hollantilaisille kaupparatsuille. Uusi ”vapaus” toi tullessaan myös leipää ja sirkushuveja – sekä länsimaisen liikunta- ja urheilukulttuurin. Meiji-hallitus kutsui monia länsimaisia opettajia vieraakseen. Nämä toivat mukanaan tuulahduksia länsimaisista urheilulajeista, joita alettiin soveltaa mm. koulujen opetusohjelmiin. Myös lähetyssaarnaajat olivat kuvassa mukana kouluttajina ja länsimaisen aatteen puolestapuhujina. Esimerkkinä tästä on maailmankuulu YMCA-järjestö (NMKY), joka toi mukanaan ainakin pöytätenniksen, käsipallon, lentopallon ja sulkapallon.

Viktoriaaninen into urheiluun sai pikkuhiljaa kipinää myös Japanissa. Amerikkalainen opettaja Frederik W. Strange julkaisi jopa kirjan Outdoor Games, jossa hän muun muassa kuvasi vuonna 1883 järjestämiään yleisurheilukisoja. Strange teki parhaansa saadakseen kaikki mahdolliset lajit mukaan. Starttipistoolin sijaan tosin käytettiin sateensuojaa, ja koulunpenkit olivat oivallisia esteitä juoksumatkoille.

Japanilaisten into pitkänmatkan juoksuun syntyi jo ennen Murakosoa. Yamaguchi Higher School järjesti vuonna 1899 yhdentoista mailin juoksun, jota muut koulut yrittivät kopioida ja petrata yhä pidemmällä matkoilla. Jiji Shinpoo -lehti sponsoroi 12-tunnin juoksun vuonna 1901 Tokion Shinobu-järven ympäri (1478 metriä). Kisan voitti 25-vuotias riksakuski Ando Shotaro, joka ennätti juosta järven ympäri 71 kertaa.

Urheilulla on Aasiassa ollut myös vastustajansa. Korea on esimerkki konfutsealaisesta valtiosta, jossa opitut kaavat, perinteisten taiteiden suosio ja korkea koulutus olivat suuressa suosiossa. Maaperä ei ollut otollista urheilulle. Myös muinaisten taistelutaitojen halveksiminen ja naisten syrjintä estivät urheilun suosion nousua. (Mangan ja Nam-Gil 2002, 54)

Kuvaava esimerkki on 1900-luvun alusta, jolloin ulkomaalaiset diplomaatit järjestivät tennisturnauksen Koreassa. Ajalle tyypilliseen tapaan kuningas Sunjongin (1907–1910) totesi turnauksen järjestäjille: ”Tuollainen kova yritys on kummallista. Miksi he eivät kutsu pelaajia pelaamaan?”

Yksi esimerkki alkuaikojen vaikeuksista Koreassa oli myös se, kun Ehwa Girls School aloitti länsimaiset voimistelutunnit. Tämä oli helpommin sanottu kuin tehty, sillä tyttöoppilaille oli opetettu, että käsiä ei saa liikkua heilutella, eivätkä askeleet saa koskaan ylittää yhtä jalkaa (noin 30 senttiä). Sitä paitsi tunnollisen tyttöoppilaan tuli pitää kääntäessä myös vääntää vartaloa samalla mitalla. (Mangan ja Nam-Gil 2002, 57)

Monissa Aasian maissa länsimainen liikuntakonsepti on tuore ilmiö. Esimerkiksi sotien jälkeisessä Japanissa urheiluseuroja saati kaupunkitiimejä ei juuri ollut. Kouluissa ja yliopistojen seuroissa menestyneet jatkoivat uraansa ”puoliammattilaisina” yrityksissä. Moffettin mukaan japanilainen urheilu onkin jonkinlainen sekotus länsimaista urheiluperinnettä ja itäeurooppalaista totaalista urheilumallia, jossa firman ja maan tarpeet on asetettu yksilön tarpeiden edelle. (Moffett 2003, 6–7)

Sportti on myös ollut eripurana aihe Aasiassa. Esimerkin voi ottaa vaikka Koreasta, jota japanilaiset miehittivät pitkään 1900-luvulla. Miehittäjät kielsivät poliittiset kokoontumiset Koreassa vuonna 1910. Korean Jalkapalloliiton historiikin mukaan ensimmäiset maalitopat saatiin pystyyn kuitenkin vuonna 1914, kun Seoulin Paichai High School, jonka perustaja, eräs amerikkalainen lähetyssaarnaaja, halusi rakentaa jalkapallokentän. Näin opiskelijat saivat kukaties intoa opiskella ja taistella maan itsenäisyydestä.

Kentän kumpaankin päähän saatiin kuin saatiinkin urakalla kasaan maalikehikot. Ongelma oli se, että kehi-

Länsimaiset pelit ovat osa myös aasialaisen nuoren arkea.

kot oli maalattu valkoisiksi, joka on Korean kansallisväri. Japanilainen poliisi sai kuulla tästä, marssi kentälle kesken pelin ja uhkasi, että mikäli maalitolppia ei vedetä alas, peli keskeytyy. Isännät kuitenkin kiikuttivat kiireen vilkkaa maalikanisterit kentälle ja maalasivat kehikot mustiksi. Peli sai näin jatkuu. (Moffett 2003, 131)

Jalkapallo on myös monesti politiikan välikappale. Yksi maailman eristyneimmistä maista on kieltämättä

Pohjois-Korea, jossa urheilu on keino pönkittää kansallistuntoa. Maa oli mukana toista kertaa jalkapallon maailmanmestaruuskisoissa kesällä 2010. Tulokset olivat kaikkea muuta kuin mairittelevia. Kolme perättäistä tappiota, näistä nöyryyttävin tappio Portugalille 7–0. Mikä kivuliainta, ottelu lähetettiin poikkeuksellisesti suorana lähetyksenä televisiossa. Myöhäistä mikä myöhäistä.

Radio Free Asian mukaan kisojen jälkeen koko joukkue kutsuttiin palautetilaisuuteen Pyongyangin Kansalliseen Kulttuuripalatsiin. Urheiluministeri Pak Myong-chol ja TV-komentaattori Ri Dong-kyu vetivät tilaisuutta, jossa edustusjoukkue ja päävalmentaja pantiin seisomaan kuusi tuntia 400:n pääosin urheilijoista kootun kutsuvieraan edessä. Tilaisuuden päänti oli jokaisen pelaajan ja valmennusjohdon kritiikki.

Tilaisuus oli kuin kopio siitä, mitä tapahtui vuoden 1966 kisojen jälkeen. Kisoissa Pohjois-Korea voitti neljännesfinaaleissa Italian ja lopulta hävisi Portugalille 5–3. Kisojen jälkeen koko edustusjoukkue lähetettiin maaseudun työleireille, oppimaan läksynsä. (Kay Seok: <http://www.atimes.com/atimes/Korea/LH26Dg01.html>)

Mikä ihmeen baseball?

Japanin ylivoimaisesti suosituin urheilulaji on amerikkalainen baseball, mittasi sen katsojaluvuilla, rahallisesti tai osallistujamäärillä. Baseballia ei kuitenkaan tule sekoittaa Tahko Pihkalan amerikkalaisesta joukkuepelistä muokkaamaan pesäpalloon.

Tilastojen mukaan puolet japanilaisista pitää baseballia suosikkilajinaan. Muut lajit jäävät kauas taakse. Kakkosena on jalkapallo, jota suosii vain runsaat 20 prosenttia japanilaisista. Baseballin suosiota kuvaa myös se, että kymmenen suosituimman urheilijan joukosta löytyy kuusi baseball-ammattilaista. (Ninki Supoots Chosa 2010)

Miksi baseball? Yksi syy on kukaties se, että melko pian lajin mihinnousun jälkeen First Higher School of Tokyo päihitti amerikkalaisista kootun Yokohama Country Athletic Clubin. Osasy syy kukaties liittyy Japanin veriseen historiaan ja samurai-kulttuuriin. Toisin kuin muissa palloilulajeissa, baseballissa on keskiössä syöttäjän ja lyöjän kahdenkeskinen mittelo. Milan heilahdus on japanilaisille kuin katanan eli miekan sivallus.

Japanin baseball-liiga syntyi jo ennen toista maailmansotaa, vuonna 1935. Sen sijaan jalkapallon J-liiga syntyi vasta paljon myöhemmin, vuonna 1993. (Wikipedia)

Baseballilla on pitkä historia, ei vain Japanissa, vaan myös Etelä-Koreassa ja Taiwanilla.

1970-luvun alkupuolella hollantilainen Frans van Balkom valmensi japanilaista Yomiuri Clubia. Hän muistelee, kuinka erään harjoituspuolella sivurajat olivat paikka paikoin kuluneet lähes näkymättömiin. Yksi pelaajista osasi hieman englantia, joten Balkom pyysi häntä ja muita pejaalia ”merkkaamaan rajat”.

Koska pelaajat eivät heti tehneet työtä käskettyä, hän hieman ärtyneenä määräsi pelaajia uudemman kerran tekemään tehtävänsä. Hetken kuluttua pelaajat asetuivat sivurajoille seisomaan, sotilaallisen tarkasti ja kahdenkymmenen metrin välein.

Japanilaiset ovat arkoja kysymään mitään henkilöltä, joka on hierarkiassa heitä ylempänä. (Moffett 2003, 112) Balkom havaitsi tämän kantapään kautta.

Sebastian Moffett kuvaa kirjassaan Japanese Rules japanilaisen ja länsimaisen jalkapallokulttuurin eroja. Samalla hän kuvaa kulttuurien erilaisuutta.

Perinteisesti japanilaisen jalkapalloilijan aamupäivä oli kuten kenen tahansa kuukausipalkkalaisen. Hyvä esimerkki on Takayoshi Yamano, joka pelasti Japanin edustusjoukkueessa 1970-luvulla. Hän oli töissä Yanmar Dieselillä kuukausipalkalla ja aloitti päivänsä toimistossa aamuyhdeksältä kuten kaikki muut. Yamano aamuiset pelivehkeet olivat siisti puku, huolellisesti solmittu solmio ja musta laukku, joka useimmiten oli tyhjä.

Yamanon todellinen työpäivä alkoi jalkapalloharjoituksilla lounaan jälkeen. Kaiken kaikkiaan siis tyypillinen japanilaispelaaja.

Yamano oli kuitenkin ensimmäisiä poikkeuksia Japanissa, sillä pelaajauransa jälkeen hän halusi jatkaa pelaaja-valmentajana sen sijaan, että olisi jatkanut Yanmarin palkkalistoilla kuten muut valkokaulustyöläiset. Koska yrityksen politiikka ei sallinut päätoimista palloilua, Yamano vaihtoi lopulta yritykseen, joka salli tämän.

Kierros chinlonea

Miten olisi kierros chinlonea? Toki tiedämme, että laji on Myanmarin kansallisurheilu.

Konventionaalisesta urheilulajista ei kukaties chinlonen yhteydessä voi puhua, sillä peliä ei pelata ketään vastaan. Joukkueita on vain yksi, ja tarkoitus on potkia palloa taiturimaisesti joukkueovereiden kesken.

Ainakin tuhat vuotta sitten sai Kamputseassa alkunsa pallopuoli nimeltä sey, joka muistuttaa chinlonea. Sey on yksi Kaakkois-Aasiassa suosituista potkulentopallolajeista, jossa joukkueet potkivat palloa toistensa alueille. Muiden alueen maiden purnauksista huolimatta historioitsijoiden mielestä sey on Filippiinien sipan sekä Malesiassa, Thaimaassa, Bruneilla ja Indonesiassa suosittu sepak takrawin alkumuoto.

Vaikka sepak takraw on viime vuodet ollut malesialaisten kiusaksi thaimaalaisten hallitsema laji, Thaimaan kansallisurheilu on kuitenkin muai thai, paikallinen potkunyrkkeily. Syy tämän kamppailulajin suosioon

Sepak takraw on takapihojen suosikkilaji Malesiassa, Thaimaassa ja Indonesiassa.

ovat luonnollisesti maan monikansallisessa kulttuurissa. Muai thaita harrastetaan ja on harrastettu toki myös muissa Kaakkois-Aasian maissa. Mutta koska Thaimaassa asuu suuri laosilainen ja khmeriläinen vähemmistö, potkunyrkkeily on noussut maassa arvoon arvaamattomaan. Ja asiaa tuntemattomilta ulkomaalaisilta on jäänyt huomaamatta se, että potkunyrkkeily on aina ollut suosittua lähes kaikissa Kaakkois-Aasian maissa.

Mielenkiintoista on, että sekä Vietnamin että Itä-Timorin viranomaiset listaavat länsimaisen jalkapallon kansallisurheilukseen. Mutta suurin yllätys on kaiketi

Laos, jossa kansallisurheilu on rugby! Siitä huolimatta, että maasta puuttuu kunnan rugby-kenttä.

Yllätys sen sijaan ei ole se, että Singaporen kansallisurheilu on ostoksilla käynti. Tosin tämän ”lajin” suosiota ovat viime aikoina himmentäneet online-urheilu eli nettipellit sekä perinteinen työnkeko. (anonyymi singaporelainen sanonta) Jo tämä ajaa singaporelaiset suomalaisten kantaan kesäolympialaisissa: Singaporen kansallislaulu on isoissa kisoissa lähes yhtä tuntematon kuin omamme.

4. Kultajahtia, kisanälkää

Aasiassa järjestetyt olympialaiset ovat todiste maanosan nopeasta muutoksesta. Lentokentät ovat moderneja, moottoriteitä on monessa tasossa. Länsimaiset verrat ovat yleistymässä, niin myös kaipuu kultamitaliin ja menestykseen.

Tulokset puhuvat puolestaan. Aasia ei ole enää nouseva urheilumahti, vaan vakavasti otettava vastus lähes lajissa kuin lajissa. Myös kisanälkä on kasvamassa. Suurkisoja havittelevat lähes kaikki kynnellä kykenevät.

”Maamme on voimaton. Kiinnostus itämaisiin lajeihin on katoamassa. Ihmisten terveys huononee päivä päivältä... Maastamme tulee yhä heikompi, mikäli tilanteen annetaan jatkua ilman muutosta.” (Mao Zedong, 1917)

Ryo Ishikawan menestys golfissa ja Li Nan tenniksessä eivät ole jääneet meiltä huomaamatta. Aasia on tullut jäädäkseen myös eliittiturheilussa, joka pitkään oli valkoihoisen länsimaisen temmelyskenttää. Muutama vuosikymmen on muuttanut Aasian kehitysalueesta kilpaurheilun mahdiksi.

Tokion kesäolympialaiset vuonna 1964 olivat ensimmäiset Aasiassa. Suomalaisille nämä kisat jäivät mieleen muutaman mitalin ansiosta. Parin ammun- takullan lisäksi vain Pauli Nevala onnistui keihäässään päihittämään muut. Tokion kisat olivat aasialaisille kuitenkin uusi ja ihmeellinen elämys. Ensi kertaa mantere nousi maailman otsikoihin urheilun ansiosta. Näin siitä huolimatta, että kansainvälinen media oli kisojen ajan kiinnostunut lähinnä Nikita Hrustsevin syrjäyttämisestä Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteerin pallilta. Myös kommunisti-Kiinan ensimmäinen ydinkoe ajoittui oivasti kisojen aikaan.

Tokion kisojen japanilainen ja kukaties aasialainen huippuhetki oli se, kun isäntämaan Osamu Watanabe voitti kultaa vapaapainissa. Tämä nosti Watanaben urheilulegendojen kerhoon, sillä hän päätti uransa ilman tappioita (186–0) ja antamatta pistettäköön vastustajilleen. Kuinka moni meistä suomalaisista painin ystävistä muistaa Watanaben?

Vuoden 1972 talviolympialaisten päästadion Makomanai on vain harvan muistissa. Hyvä näin, sillä suomalaisille Sapporon kisat olivat ensimmäiset talvikisat, joiden yhteydessä Porilaisten marssi ei soinut. 1970-luvun alkupuolella myös Maon kulttuurivallankumous veti viimeisiään. Uusi aika oli koittamassa.

Maon ja Sapporon kisojen jälkeen Aasia on ottanut huimia askeleita urheilussa ja liikunnassa. Kiinalaisten kirittäjä Aasian talous on kehittynyt nopeammin kuin

mikään muu. Kasvatat terveysongelmat ovat lisänneet investointeja liikuntaan. Qatarin lupaamat investointimiljoonat – kukaties miljardit – vuoden 2022 jalkapallon maailmanmestaruuskisoihin ovat vain yksi osoitus tästä.

Urheilu on rahanlähde etenkin yhteiskunnan kermalle. Tämä on tärkeä huomio etenkin Aasiassa, jossa Itä-Aasian tutkijan Ezra Vogelin mukaan eliitti eroaa muista siinä, että sillä on enemmän vaikutusvaltaa kuin länsimaisilla raharikkailta. Aasialainen meritokraattinen eliitti on saanut vaikutteita konfutsealaisesta pidättyväisyydestä. Usein kuri ja yleisen ihanteen tavoittelu on tälle systeemille ominaista. Sisään pääsykokeet olivat yksi tapa säädellä yhteiskuntaa. Periaate on se, että vain vain harvat ja valitut pääsevät edustamaan eliittiä ja maataan. Näin etenkin kommunisti-Kiinassa, jossa edes triplavoltti triplakierteillä ei riitä alkueriä pidemmälle.

Ryhmäkuri on arvossa, ja työskentely ryhmässä on yleensä helpompaa kuin lännessä. Itsensäätely ja -kehitys muistuttavat protestanttista työetiikkaa, jossa tavoite ei ole vain materiaallinen hyvä, vaan yksilön kehitys yhteiskuntaa hyödyttävällä tavalla. (Vogel 1991, 93–101) Japanin jalkapallon edustusjoukkue ei kukaties lähiaikoina voita kultaa ja kunniaa isoissa kisoissa. Mutta joukkueen työetiikka on aina valioluokkaa.

Myös Seoulin kesäolympialaiset Etelä-Koreassa vuonna 1988 olivat isännille tilaisuus esitellä omaa maataan muulle maailmalle. Kisaisännät olivat kopiointeet itäsaksalaisen harjoittelumallin, jossa parhaat ja valikoidut harjoittelevat omissa oloissaan, valtiovallan suojeluksessa. Seurauksena korealaiset nousivat mitalitilastoissa ensi kertaa kärkikaartiin, neljänneksi.

Seoulin kantavia voimia olivat eteläkorealaisten yhtenäinen kansallinen identiteetti ja yleinen puhdistusvimma. Kimchilta ja muilta eritteiltä tuoksuvan pääkaupungin pikku kujat luututtiin talkoohengessä, 800 rakkikoira pantiin päiviltä kisojen vuoksi, ja koiraruokaravintolat suljettiin kisojen ajaksi.

Talvikisoja Aasiassa on päässyt isännöimään vain Japani (Sapporo 1972; Nagano 1998), sillä muualla innostus lumen ja jään päällä tapahtuviin sporttita- pahtumiin on ollut rajallista. Naganon kisat jäivät mieleen kukaties parhaiten olympiakomitealle jaetuista lahjuksista ja kisojen 12,5 miljoonan dollarin järjestely- kustannuksista. Suomalaisille siunaantui kisoista kaksi kultamitalia.

Isojen kisojen joukkoon kannattaa ilman muuta laskea myös jalkapallo, joka saa entistä enemmän huomiota myös Aasiassa. Monien vaiheiden jälkeen Japani ja Etelä-Korea, eripuraiset naapurit, joutuivat jakamaan jalkapallon maailmanmestaruuskisat vuon-

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

**Urheilu on
rahanlähde
yhteiskunnan kermalle.**

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

na 2002. Kisoista jäi hyvä maku etenkin korealaisille, joiden ”punaiset paholaiset” pääsivät välieriin ja lähes mitalipallille. Myös japanilaisille kisat olivat parhaan maan historiassa. Joukkue pääsi ensi kertaa jatkoon alkuerälohkostaan.

Japanin ja Korean kisat pääsivät otsikoihin myös kulttuurisystä, sillä FIFA:n presidentti Joseph Blatter halusi kieltää koiranruoan syönnin kisojen ajaksi. Ihmetystä kuitenkin herätti se, miksi Blatter ei nostanut ääntään valaanlihaa tarjoavia japanilaisravintoloita vastaan (The Korea Times, 29.11.2001).

Autiotolat, tyhjät areenat

Beijingin kisat vuonna 2008 ovat vielä hyvin muistissa. Etenkin kiinalaisten, sillä maa sai ensi kertaa eniten kultamitaleja olympialaisista.

Kiina osallistui olympialaisiin itse asiassa ensi kertaa Helsingissä vuonna 1952. Monien kädenvääntöjen jälkeen kansainvälinen olympiakomitea IOC ensin hylkäsi sekä Taiwanin että Kiinan hakemukset osallistua kisoihin, ja kaikkien yllätykseksi viime hetkellä – päivää ennen avajaisia – päätti myöntää oikeudet osallistua kummallekin maalle. Koska Taiwan lopulta päätti jättää kisat väliin, Kiinan kommunistijohto määräsi Leningradissa odotelleen joukkueen Helsinkiin, päivää ennen päätösseremonioita. Lopulta vain yksi kiinalainen osallistui vuoden 1952 kisoihin, uinnin alkuerässä. (Xu 2008, 82–83)

Beijingin kisat maksoivat Kiinan uutistoimisto Xinhuan mukaan 40 miljardia dollaria (China Sports Review 2009), luku joka ylittää Ateenan kisojen (2004) ennätysmäiset 11 miljardia melko kirrkaasti. Mysteeri on edelleen se, miten on mahdollista, että kisat olisivat järjestäjien mukaan samalla tuoneet voittoa 16 miljoonaa dollaria. Xinhuan mukaan tämä on mahdollista, sillä tapoja laskea on monia. (China Sports Review 7.3.2009)

Yli 80 000 katsojalle mitoitettu kisojen päästadion Bird’s Nest kuvaa hyvin ongelmia, joita suuret kisat tuovat mukanaan. Kisojen jälkeen 423 miljoonaa dollaria maksanut stadion on ollut käytössä vain rajallisesti.

**Peijingin autiolle
stadionille suunnitellaan
ostosparatiisia.**

Yksi harvoja tapahtumia vuonna 2009 oli ooppera Turandot. Paikallinen jalkapalloseura Beijing Guo’an joutui luopumaan stadionista, sillä vain runsaat 10 000 katsojaa vetävät koti-ottelut olisivat olleet nöyryyttävä kokemus seuralle ja kuolinisku seuran taloudelle.

Vaikka stadionin kupeelle suunnitellut Kiinan F1-kisat saattavat tuoda stadionin taas monien mieleen, tulevaisuus näyttää olevan kaikkea muuta kuin urheiluvoittoa. Itse asiassa stadionin omistajat haluavat rakentaa uuden ostosparatiisin, sillä myyntikojuja upealle stadionille mahtuu melkoisesti.

Stadion on toki edelleen nähtävyyks. Ja vaikka sitä katsomaan pääsee maksamalla 50 yuanin pääsylipun, urheilun hurmasta tämä elämys on melko kaukana.

Kiinalle Beijingin kisat tarjosivat mahdollisuuden myös kiinteistöbuumiin. ”Kaunis rakennus, mutta ei yhtään asukkaa. Se on tyhjillään”, kiinteistöasiantuntija Jack Rodman esitteli erästä 40-kerroksista rakennusta, joka nousi juuri kisojen alla. Rodmanin mukaan kisoja varten rakennettiin yli Manhattanin kokoinen alue toimistorakennuksia varten. Tässä eivät vielä olleet mukana valtion muut projektit. (Demick 2009)

Unelmana kotikisat

”Jos kansainvälinen olympiakomitea kannustaisi enemmän väliaikaisia kisapaikkoja tai olemassa olevien käyttöä, useammilla olisi mahdollisuus hakea kisoja”, Salt Lake Cityn kaupunginjohtaja Brian Hatch kritisoi. ”Tämän sijaan olympiakomitea on kannustanut gigantismia, massiivista rahankäyttöä urheilulajeihin, jotka tulevat vastaan vain joka neljäs vuosi.”

Hatchin kritiikki on jäänyt aasialaisilta huomaamatta. Beijingin kesäolympialaisten ja jalkapallon 2002 maailmanmestaruuskisojen huumassa yhä useampi aasialainen maa haluaa osansa urheiluhuumasta.

Etelä-Korean Pyeongchanille on myönnetty vuoden 2018 talviolympiakisat. Pyeongchanin edustajien mukaan korealainen heung – korealainen sisu – on maan kisaponnistelujen takana. Virallisten kisasivujen mukaan korealaiset ovat valmiit avustamaan Mongolian sporttitoivoja. Ehkä tämä Kiinan ja Siperian väliin jäävä ja väkiluvultaan pikkuruinen maa puolestaan kannatti Koreaa kisaisännäksi.

Kertaalleen jalkapallon maailmanmestaruuskisoja isännöineet naapurit Japani ja Korea hakivat jalkapallon maailmanmestaruuskisoja uudelleen ja erikseen vuodelle 2022. Voiton vei kuitenkin monien yllätykseksi läntisestä Aasiasta löytyvä Qatar.

Myös Asean (The Association of South East Asian Nations) ja sen kymmenen jäsenmaata ovat harkitse-

massa jalkapallon vuoden 2030 maailmanmestaruuskisojen hakemista. Tammikuussa 2011 laatimassaan kommuniqueassa Aseanin ulkoministerit totesivat, että Kaakkois-Aasian kiinnostus jalkapalloon ja juniorityö tuottavat tulosta siinä määrin, että kahdenkymmenen vuoden päästä järjestettävät kisat ovat mahdollisuuksien rajoissa. (www.sportbusiness.com 19.1.2011)

Aasian maiden kisametsästys alkoi jo 1930-luvulla. Kuka muistaa Tokion 1940 olympialaiset? Kukaties vain suomalaiset, jotka hävisivät äänestyksen kisapaikasta ”urheilullisesti vähäpätöisten maiden äänillä”. (Kanerva 1999, 13).

Japanilaiset halusivat järjestää 1940 kisat osoittaakseen muulle maailmalle, että Japani on ei-läntisen maailman johtava valtio. Japanilaiset myös halusivat juhlistaa keisari Jimmun 2600-vuotispäivää. Tarinan mukaan Jimmu syntyi 660 vuotta ennen kristillisen ajanlaskun alkua.

Tokion kisoja kannatti suurin osa maista, sillä kisojen laajentaminen läntisen maailman ulkopuolelle olisi lisännyt kisojen auraa.

Japanilaiset olivat voittaneet vuoden 1932 Los Angelesin kisoista 35 mitalia ja Berliinin 1936 kisoista 44 mitalia. Tämä oli yksi peruste sille, että kisat kyettäisiin järjestämään Japanissa.

Yksi Tokion kadonneiden kisojen yksityiskohta oli kiista olympiatulesta. Japanilaiset eivät pitäneet alkuperäisestä ajatuksesta, jossa tuli tuotaisiin ratsuin ja jalkapatikalla Aasian ja etenkin eripuraisen naapurin Kiinan halki. Niinpä japanilaiset ehdottivat ensin sotailavaa ja myöhemmin Kamikaze-nimistä pommittajaa soihdun kuljettamiseen.

Tokion kisojen ohessa Sapporo sai samaksi vuodeksi olympialaiset talvikisat. Vielä tuolloin oli mahdollista saada sekä kesä- että talvikisat samalla kertaa. Japani joutui kuitenkin perumaan kisansa kaksi vuotta ennen avajaisia. Syyt löytyvät maailmanhistoriasta.

Vuoden 1940 kisat sai lopulta Suomi, joka oli hävinnyt äänestyksessä Japanille. Riemu oli kuitenkin lyhyt, sillä myös Suomi joutui luopumaan kisoista.

Kisoja kaikille

Ensimmäiset Aasian kisat (Asian Games) pidettiin New Delhissä vuonna 1951. Tämä oli ensi yritys aasialaisen urheilukulttuurin ja identiteetin luomiseksi. Nykyisin Aasian kisoja järjestetään neljän vuoden välein olympiakisojen tahtiin.

Siinä missä ensimmäisissä Aasian kisoissa Intiassa oli mukana 11 maata, Guangzhoun kisoissa 2010 oli mukana 45 maata ja aluetta. Jo osallistuvien urheilijoiden

Pitämättä jääneiden Tokion olympialaisten (1940) virallinen poster.

määrä ylitti 10 000 rajan. Nälkäisiä toimitsijoitakin oli kisoissa nelisen tuhatta. (<http://www.gz2010.cn>).

Kisojen kuin kisojen tärkein mittari on raha. Kiinan uutistoimiston Xinhuan mukaan Guangzhoun Aasian kisat toivat kassaan kokonaista kolme miljardia Yuania eli noin 454 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Tämä on viisi kertaa enemmän kuin 2006 Dohan kisojen ja kolme ja puoli kertaa enemmän kuin Etelä-Korean Busanin kisojen sponsoriraha. Ei ihme, että Aasian Olympiakomitean presidentti ja miljonääri, sheikki Ahmad Al-Fahad Al-Sabah, julisti kisojen päättäjäisten yhteydessä, että ”nämä olivat kaikkien aikojen parhaat Aasian Kisat”. Tosin on hyvä muistaa, että tuloksia voi laskea monella tavalla. Etenkin Kiinan kaltaisessa sosialismaassa, jossa sananvapaus ja Google ovat edelleen pannassa.

Kommunisti-Kiinalle vuoden 2010 Aasian Kisat olivat jatkoa kaksi vuotta aiemmin Beijingissä järjestetyille olympialaisille. Mitään ei jätetty sattuman varaan. Tarkoitus oli osoittaa Aasialle ja muulle maailmalle, että Beijingin kisojen tulokset eivät olleet sattumaa.

Guangzhoun kisoissa oli vain yksi kysymysmerkki: ehtiikö isäntämaa haalia 200 kultamitalia vai ei. Vastaus löytyi vasta kisojen viimeisen päivän iltana. 199 kultamitalia on Aasian Kisojen ennätys, kukaties ylittämätön sellainen. Mutta Kiinalle tulos oli yhtä vaille unelma.

Edellisissä Dohan kisoissa kiinalaiset olivat saalista- neet vain 166 kultamitalia!

Myös Commonwealth Games 2010, jotka järjestettiin Intian Delhissä, olivat massiivinen osoitus Aasian uudesta innosta järjestää komeita kisoja. Delhissä yli 6 000 urheilijaa 71 maasta otti osaa 21 urheilulajiin ja 272 tapahtumaan. (http://en.wikipedia.org/wiki/2010_Commonwealth_Games) Isännät voittivat kokonaiset 38 kultamitalia kisoissa, joiden järjestelyt olivat monien paikan päällä olleiden mukaan kaikkea muuta kuin kansainvälistä tasoa. Jopa Intian suurin binespäivälehti, Business Today, kysyi, onko mitään mahdollisuutta ”pelastaa kisoja katastrofilta”. (Business Today 1.9.2010/Manu Kaushik) Tosin kisat saatiin päätökseen ilman suuria kompastuskiviä.

Intia ylsi mitalitilastossa toiselle sijalle, heti Australian jälkeen. Tämä nosti kansallistuntoa sille tasolle,

että esimerkiksi Commonwealth Gamesien organisoitukomitean puheenjohtaja Suresh Kalmadi kehui Delhin kisoja jo ponnahduslautana Intian ensimmäisille olympialaisille: ”Meidän tulee pitää huoli siitä, että saamme olympialaiset. Commonwealth Games auttaa meitä tässä.” (gamesbids.com/Delhi_2010_looks_to_and_Olympic_Bid)

Aasian urheiluintoa osoittaa myös se, että maanosassa järjestetään myös Kaakkois-Aasian kisoja, joihin viimeksi (2009) Laosissa osallistui 11 maata sekä Itä-Aasian kisoja, joihin osallistui 2009 Hongkongissa yhdeksän maata. Keski-Aasian kisat (viisi maata), Etelä-Aasian kisat (viisi maata) ja Länsi-Aasian kisat (13 maata) täydentävät listaa.

Asiassa on opittu kisaamaan länsimaiseen malliin niin maalla, merellä kuin ilmassa.

5. Hyvät, pahat ja huonot

Raha pyörittää urheilua. Missä rahaa, siellä halukkaita. Sääntö pätee myös Aasiaan.

Lahjonta, korruptio ja uhkapeli eivät ole uusia ilmiöitä urheilevassa Aasiassa. Tärkeää on menestyä – hinnalla millä hyvänsä.

Mobiiliuhkapeli, jossa tieto siirtyy langattomasti kännyköiden ja tietokoneiden avulla paikasta toiseen, on tullut jäädäkseen. Arvioiden mukaan vuosittain jo noin 20 miljardia Yhdysvaltain dollaria käytetään tähän paperittomaan uhkapeliin. Noin 39 prosenttia tästä uhkapelirahasta kuluu Aasiassa ja Oseaniassa. Ja suuri osa tästä on urheilun uhkapeliä.

Declan Hill on tutkinut uhkapelisyndikaatteja eri puolilla maailmaa. Hänen mukaansa korruptio on tuttu ilmiö etenkin aasialaisissa jalkapalloliigoissa. (Economist, 23.9.2010) Mutta myös Pakistanin krikettiskandaali ja Japanin perinteisen sumopainin ympärillä käyty lahjuskeskustelu osoittaa, että lahjukset eivät tunne rajoja.

Uhkapeli urheilussa on suurta bisnestä. Kukaan ei tiedä tarkkaa, miten suurista markkinoista on kyse, sillä vain murto-osa urheilun vedonlyönnistä on laillista. Mutta yksin Nevadan kasinoissa tähän kuluu vuosittain noin 2,6 miljardia dollaria. Tämä siis laillisesti ja vain Nevadassa.

Laittoman uhkapelin todellista arvoa voi vain veikata. Yksi esimerkki on Interpolin koordinoima ratsia neljässä Aasian maassa vuoden 2010 jalkapallon maailmanmestaruuskisojen aikana. Kohteena oli yli 800 uhkapeliluolaa Singaporessa, Thaimaassa, Malesiassa ja Kiinassa. Tulos oli kuitenkin laiha, noin kymmenen miljoonaa Yhdysvaltain dollaria ja 5 000 pidätystä. Betasia.comin toimituspäällikön Joe Saumarez Smithin mukaan takavarikoitu raha ei kuvaa uhkapelin määrää. Kohteena olivat lähinnä vain muutamat pikkupelurit, jotka eivät tienneet ratsiasta etukäteen.

Urheilun uhkapeli on edelleen laitonta useimmissa Aasian maissa. Malesia kuitenkin laillisesti urheiluvedonlyönnin juuri 2010 Aasian kisojen alla. Tosin lisenssit eivät ehtineet valmiiksi ennen kisoja. (www.alzajeera.net 16.7.2010)

Dopingia hongkongilaisittain

Esimerkkejä rahan vaikutuksesta aasialaiseen urheiluun on lukuisia. Kun Hongkongin kehonrakennusliiton entinen puheenjohtaja Chan Siu-man ja vuoden 2006 Aasian kisojen (Dohan, Qatar) kultamitalisti Chan Yun-to tuomittiin vankilarangaistuksiin, aasialainen urheiluväki oli ihmeissään. Urheiluun liittyvät vankilarangaistukset eivät ole yleisiä edes Aasiassa.

Kaikki alkoi siitä, kun Chan Yun-to jäi kiinni dopingin käytöstä lokakuussa 2005 Etelä-Koreassa järjestetyssä kilpailussa. Chan Siu-man ja Chan Yun-to yrittivät tarjota 10 000 dollaria Aasian kehonraken-

nus- ja fitnessjärjestön puheenjohtajalle Paul Chualle. Tämä oli palkkio siitä, että Chan Yun-to voisi osallistua Dohan kisoihin, huolimatta dopingkiellosta. Myös vuosina 2006–09 samainen kaksikko yritti lahjoa samaista virkailijaa. Chan Siu-man oli mukana ainakin yhdessä muussakin lahjusskandaalissa. (Jakarta Globe 27.11.2010 ja Xinhua 4.11.2010)

Tuore esimerkki skandaalista, josta myös Asia sai osansa, on hiljattainen äänestys jalkapallon maailmanmestaruuskisoista. Qatar sai lopulta luvan isännöidä vuoden 2022 jalkapallon kisoja. Äänestys oli skandaalinkäryinen ja sai FIFA:n presidentin Sepp Blatterin lupamaan, että jalkapallon kattojärjestö nimittää jatkossa antikorruptioyksikön. Sen tehtävä on haasteellinen: oikeus ja kohtuus jalkapallossa.

FIFA oli jo ennen lopullista äänestystä hyllyttänyt kaksi toimeenpanevan komitean jäsentä, Amos Adamun ja Reynald Temariin, joiden epäiltiin ottaneen vastaan lahjuksia kisaisännöityä janoavilta kandidaateilta. (BBC Football, 2.1.2011) Mutta lahjuskeskustelu jatkui myös äänestyksen jälkeen, sillä Qatar ei monien perinteisten jalkapallomaiden edustajien mukaan ole vielä kelvollinen kisoja järjestämään. (Xinhua 4.11.2010)

Guardon golf-kierros keskeytyi

Entinen aktiiviurheilija ja Filippiineillä sijaitsevan Cebun kongressikandidaatti Jonathan Guardo joutui keskeyttämään golf-kierroksensa Alta Vista Golf and Country Clubilla, sillä NBI-7:n agentit kävelivät häntä vastaan pidätysmääräykset kourassaan. Tämä oli Guardolle epämiellyttävä yllätys, sillä hän oli tuttu vieras ylellisellä klubilla. (Cebu Daily News, 4.6.2010)

Guardon vaikeudet alkoivat jo vuonna 2005, jolloin Filippiinien Cebulla järjestettiin Kaakkois-Aasian kisat eli SEA Gamesit. Kisoja varjostivat korruptio- ja petossyytteet. Guardo oli kaiken keskipisteessä, sillä hän oli järjestävän Cebu City Sports-komitean puheenjohtaja. Guardo joutui myös vastaamaan syytöksiin kisojen budjetin käytöstä. Noin seitsemän miljoonaa pesoa (noin 120 000 euroa) hotelli- ja viihdelaskuja oli jäänyt maksamatta, sillä järjestäjillä ei ollut riittävästi rahaa maksaa näitä kuluja.

Kisojen avajaiset oli myyty loppuun. Yli 20 000 ihmistä vetävä stadion oli viimeistä sijaa myöten täynnä. Mutta myöhemmin selvisi, että 100 Peson liput oli myyty ensin 20 Peson hintaan (noin 35 senttiä), lopuksi jopa alle tämän.

Cebun SEA Gamesien erikoisuuksia olivat uudet lajit kuten arnis (filippiineillä syntynyt kamppailulaji)

ja tanssi. Isännät luonnollisesti hallitsivat näitä lajeja.

Mielenkiintoista on, että Cebun kisoissa oli mukana myös pencak silat, indonesialainen kamppailulaji. Mutta keskustelua kisojen aikaan herätti se, että vietnamilainen suosikki Le Anh Tuan oli syömässä lounasta, kun hänet kutsuttiin kehään. Vastustaja oli luonnollisesti filippiiniläinen. Le Anh Tuan kaikkien yllätykseksi ja isäntien harmiksi voitti ottelunsa.

Mielenkiintoinen oli myös kisojen kymppin juoksu, jossa ensin filippiiniläinen juoksija julistettiin voittajaksi. Isäntämaan juoksija kuitenkin joutui antamaan kultamitalinsa thaimaalaisjuoksijalle, joka videolla oli selkeä voittaja.

Sen sijaan sekametelisoppa oli kisojen alle 23-vuotiaiden jalkapalloturnaus, jossa Vietnam voitti Myanmarin amatöörit vain 1–0. Vietmanin joukkueen hyökkääjä Pham Van Quyen ja keskikenttäpelaaja Le Quoc Vuong pidätettiin Hanoissa lahjusten vastaanottamisesta. Quyen oli silminnäkijöiden mukaan saanut matkalla Cebuun kahdelta naisihmiseltä Ho Chi Minh Cityssä 23 miljoonaa Vietnamin Dongia (vajaat 900 000 euroa). Itse ottelussa kummatkin olivat selkeästi haluttomia pelaamaan avausmaalin jälkeen. Näiden kahden lisäksi myös kaksi muuta pelaajaa pidätettiin lahjussyytösten vuoksi ottelun jälkeen.

Cebun kisat aiheuttivat myös diplomaattisen kärhämän Thaimaan entisen pääministerin Thaksin Shinawatran ja Filippiinien presidentin Gloria Magapal-Arroyon välillä. Thaksin syytti isäntiä omiensa suosimisesta. Syyte myöhemmin peruttiin, ja kisat saatiin jonkinlaiseen rauhanomaiseen päätökseen. Mutta tyyppilliseen thaimaalaiseen tapaan kosto elää...

Sumopainijan setelit

Japanilainen Kotomitsuki oli ennen kiinnijäämistään rehellisen miehen maineessa. Hän oli yksi harvoista japanilaisista, jolla oli riittävästi lahjoja yltää maan kansallisurheilun sumon eliittiin. Kotomitsuki oli Nagoyan sumoturnauksessa vuonna 2010 rankattu ozekiksi, toiseksi ylimpään sumon kategoriaan. Elämä hymyili Kotomitsukille, sillä hän kuului sumon ehdottomaan kärkikaartiin.

Kotomitsukin heikkous oli uhkapeli ja suurin rakkaus baseball. Tämä oli huono yhdistelmä, sillä sumon paikallisilta kansallissankareilta odotettiin pieteettistä omistautumista omaan lajiin.

Nagoyan 2010 superturnauksen alkaessa Kotomitsukia eivät kuitenkaan odottaneet fanilaumat, vaan poliisi. Se oli saanut vihiä siitä, että painijalla oli kon-

takteja paikalliseen mafiaan, yakuzaan. Kotomitsukin ura päättyi yhtä nopeasti kuin se oli alkanut.

Tapauksesta tekee erityisen ongelmallisen se, että sumo on Japanin kansallisurheilu, jota säätelevät useat perinteet ja säännöt. Yksi näistä on hinkaku, joka on huippupainijoiden moraalinen ohjenuora. Hinkaku tarkoittaa sisäistä kontrollia, jotakin, joka asettaa sumopainijan tavallisen kansalaisen ja jopa tavallisen urheilijan yläpuolelle.

Sumon ylimmässä kastissa olevalle yokozunalle hinkaku tarkoittaa sitä, että painija ei saa, vaan joutuu itse päättämään, milloin on aika lopettaa. Sumossa voitto ja tappio eivät yksin ratkaise painijan kykyä. Se, miten painija voittaa ja häviää, on itse asiassa vielä tätäkin tärkeämpää.

Kotomitsukin lisäksi tapauksen yhteydessä myös Japanin Sumoliiton pääsihteerin Musashigawan pää joutui vadille. Myös tusina muita painijoita joutui luopumaan Nagoyan turnauksesta.

Kaiken kukkuraksi Japanin Sumoliitto päätti perua maaliskuun suurturnauksen (hon-basho) Osakassa, sillä poliisitutkimuksissa selvisi, että lahjonta ja yaocho (voiton ostaminen) oli yleisempää kuin yleisesti oli arvioitu. Tämä oli ensi kerta 65 vuoteen, kun suurturnausta ei järjestetty. Sumoliitto päätti myös perua kaikki jungyot eli alueturnaukset, jotka oli suunniteltu vuodelle 2011.

Kaikki tämä ei ole ollut hyväksi sumolle, joka vielä 1990-luvulla nautti melkoista suosiota Wakanohanan ja Takanohanan veljesten menestyksen siivittämänä. Viime aikoina tätä perinteistä japanilaista kamppailulajia ovat vaivanneet huumeskandaalit, ulkomaalaispainijoiden ylivoima ja sumoliiton sisäiset kädenväännöt. Samalla sponsoriraha ja turnausten yleisömäärät ovat pudonneet pohjalukemiin. Lähivuodet näyttävät, onko sumolla enää aiemman kaltaista tulevaisuutta länsimaisten hittelajien puristuksessa. (esim. Yomiuri Shinbun, 7.2.2011)

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

**Aasian rikkaat rikastuvat
eurooppalaisilla
jalkapallojoukkueilla.**

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Aasialaiset ostoksilla

Heinäkuussa 2007 brittimedia sai aiheen kunnan raporttiin. Entinen Thaimaan pääministeri ja miljardööri Thaksin Shinowatra, matkusti rahasäkkeineen Manchesterin kaupunkiin ja osti 74 prosenttia Manchester Cityn osakkeista ja nimitti Sven-Göran Erikssonin seuran valmentajaksi. Thaksinin edustajan mukaan raha oli ”puhdasta”. (BBC News 6.7.2007) Thaksin oli tuolloin maanpaossa ja hänen omaisuutensa takavarikoitu. Joten ainakin thaimaalaismediaa kiinnosti se, mistä omaisuutensa menettänyt Thaksin sai yli 80 miljoonaa puntaa seuran oston.

Thaksinin mielenkiinto jalkapalloon katosi lähes yhtä nopeasti kuin se oli syntynyt. 14 kuukauden sinnittelyn jälkeen Thaksin myi osuutensa seurassa Abu Dhabi United Groupille huhujen mukaan 150 miljoonalla punnalla. (The Nation 2.9.2008) Ostaja oli sheikki

Mansour bi Zayed Al Nahyan, jonka henkilökohtainen omaisuus ylittää jo noin kolmeen miljardiin puntaan. Tämä tekee hänestä brittiliigan rikkaimman omistajan. (Mirror Football 6.10.2010)

Myös muut aasialaiset raharikkaat ovat ostoskorit kourassa ostamassa jalkapalloseuroja. Maailman kolmanneksi äveriäin henkilö, intialainen lakshmi Mittal on investoinut Queens Park Rangersiin, joka ei edes pelaa ylimmässä divarissa. Watfordin bisnesmanageri Raj Athwal kertoo, että moni aasialainen, joka ei ole koskaan edes nähnyt Watfordin ottelua, on ollut valmis investoimaan seuraan. ”Jalkapallo on maailmanlaajuisista bisnestä”, Athwal perustelee.

Moni kuten Leicesterin yliopiston professori John Williams kuitenkin uskoo, että aasialaiset investoinnit eivät juuri avaa portteja aasialaisille pelaajille. Investoijille seurat ovat lähinnä rahanlähde, ei muuta. (BBC Sport 12.4.2010)

Aasialainen media hyödyntää mieluusti lännestä tuotetun liikunnan ilmiöitä. Hyväkuntoisille on tarjolla triathlon-julkaisu. Terveysturismista kiinnostuneet voivat uppoutua Medica Tourism -lehteen. Ja kaikkia kiinnostanee toisen lehden väite, että yksi Ronaldon avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista asuu Signaporessa.

6. *Idän ihmeitä*

Itämaiset kamppailulajit ovat edelleen suosiossa Aasiassa. Mutta itä on muutakin kuin taistelulajeja. Löhöloma wellnnessin varjolla ja norkoilu kuntosaleilla on iso osa myös aasialaista liikunnan arkea.

Eroja aasialaisten liikuntakulttuurien välillä on. Yhteistä monille aasialaisille on kuitenkin tilan ja ajan puute sekä usko ylhäältä ohjattuun liikuntaan.

“Slim down and detox for wellness, rejuvenate with cosmetic procedures, and improve your smile or general health. Glow and be pampered with luxurious spa treatments, or book a special hotel stay.” (Lainaus aasialaisesta wellness-mainoksesta)

Itämaiselle eliitille liikunta on ollut tapa edistää kaikkivoivan byrokraatin omia tavoitteita. Liikuntahallin rakentamisen tavoite tulisi olla liikunnan edistäminen. Mutta korruption hallitsemassa Aasiassa on yleistä, että upouuden liikuntahallin tilat ja laitteet jäävät täysin tai osin käyttämättä. Japanissa tämä voi tarkoittaa liikuntahallin rakentamista keskelle riisipeltoa ja muutaman sadan asukkaan ikääntyvää kyläyhteisöä. Thaimaassa ovat yleisiä miljoonien laitehankinnat urheilukouluun ilman, että kukaan edes tietää, mihin laitteita tulisi käyttää.

Muutoksen tuulet kuitenkin puhaltavat myös Aasiassa. Vauraus näkyy katukuvassa. Yhä useammalla on varaa kuntosalin jäsenkorttiin tai juoksuutossuihin. Tarve liikkuu on kaikkialla sama, vaikka värit ja keinot saattavat vaihdella.

Aasialaisesta yhtälöstä tekee kuitenkin vaikean se, että yhtä ja yhtenäistä liikuntamallia ei ole. Lisäksi yhteensopivia tilastoja ei ole kuin nimeksi.

Kuntosalin kortti on pääsymaksu kauniiden ja rikkaiden joukkoon.

Japanilaiset ovat tunnettuja laatuajattelusta ja yksityiskohdista. Tämä näkyy myös urheilukauppojen hyllyillä, joiden hyllyt notkuvat Adidaksen ja Niken tuotteita. Korealaiset ovat tulossa hyvää vauhtia perässä, sillä tulotaso on viime vuosina kasvanut huimasti. Kiinalaisille nopea nousu rikkauteen ajaa edelleen kaiken muun edelle. Mutta kiinalaisille on tärkeitä myös näyttää rikkaalta. Kuntosalin kortti on myös pääsylippu kauniiden ja rikkaiden joukkoon.

Aasialainen liikunta ei todellakaan ole vain suorituksia suoritusten vuoksi. Thaimaalaiset osaavat pitää hauskaa myös juostessa. Malesialaiset ovat vielä nokkelampia, sillä he eivät edes ota osaa. Intialaiset

ovat maailmanmestareita ainakin yhdessä lajissa – karbohydraattien syönnissä.

Tiukka ryhmäkuri on sääntö Itä-Aasiassa, josta ovat saaneet alkunsa taiji- ja wushu-perinne, taekwondo ja monet japanilaiset kamppailulajit, japanilainen sumo ja korealainen ssirum-paini mukaan luettuina. Kaikille näistä on yhtenäistä kuri ja pidättyvyys, konfutsealaisuus ja buddhalaisuus.

Kiinalaisessa kulttuurissa ja myös sen vaikutuspiiriin kuuluvassa Japanissa liikunta on pitkään nähty terveen elämän mallina, jopa sairauksien ehkäisijänä. Näistä esimerkki on kiinalainen kung fu tai yleisemmin erilaiset wushu-perinteet. (Delaney 2009, 40)

Vapaaehtoinen keksimiseen ja kokeiluun perustuva liikuntamalli on Aasiassa edelleen melko lailla harvinaista. Itämaisessa liikunnan opiskelussa opettaja on keskeisessä asemassa. Liikunnan dynamiikkaa ei tarvitse etsiä: tärkeitä on totella opettajaa tai valmentajaa. Poikkeuksiakin tosin löytyy. Esimerkiksi Singaporen opetusministeriö on kukaties ensimmäisenä Aasiassa aloittanut kouluissa ohjelman nimeltä Games Concept Approach, joka noudattaa länsimaista koululiikuntamallia. (Chow 2010, 71) Tulokset ovat kuitenkin edelleen hieman sitä sun tätä. Kilpatasolla tuloksia ei juuri ole, ja koululaisten omaehtoinen liikunta on edelleen olematonta.

Etelä-Aasiassa tahtipuikkoa heiluttaa Intia, jonka oma joogaperinne on jo vuosikymmenien takaa. Myös taistelulajeista mallia saanut joukkuepeli kabaddi on kotoisin Intiasta ja sitä ympäröivistä maista.

Kaakkois-Aasiasta löytyy omia liikuntaperinteitä Muai Thaista (potkunyrkkeily) Sepak Takraw -potkulentopalloon. Kummatkin näistä lajeista kuuluvat sekä Aasian kisojen että Kaakkois-Aasian kisojen (SEA Games) ohjelmaan. Mutta kumpikin näistä perinteisistä alueen lajeista on myös enemmän kuin vain kilpaurheilua. Thaimaalaiset ja malesialaiset pelaavat sepak takrawiaan siinä missä me suomalaiset potkimme jalkapalloa tai pelaamme pesistä.

Aasiassa on aina ollut liikuntaa. Ero on kuitenkin länsimaisen liikuntaperinteen postkoloniaalinen pyrkimys määritellä liikunta määrällisesti ja niin, että liikuntakulttuurien rinnastaminen ja rankkaus olisi helppoa. Itämainen liikunta on holistista, ei vain hikoilua hikoilun vuoksi. Länsimainen liikuntakäsitys on huomattavasti tätä suppeampi. Tärkeitä on lähinnä hien ja salilla ynnä lenkillä käyntien määrä.

Länsimaista ja myös pohjoismaista liikuntaa kritisoi etenkin Oxford-yliopiston Paul Johnson, jonka mukaan länsimainen liikuntakäsitys keskittyy liikaa korkeaan in-

Liikunta ja liikenne elävät Aasiassa usein päällekkäin.

tensiteettiin. Länsimainen liikuntakulttuuri on hänelle hikikulttuuria.

Monessa Aasian maassa länsimaiset kuntosaliketjut kuten Fitness First ja California Fitness ovat perinteisesti olleet vahvasti mukana. Poikkeus tästä ovat Japani, jossa 1960-luvun lopulla uimahalleja alettiin kutsua kuntosaleiksi. Osasta näistä saleista tosin löytyi tila myös painoharjoittelulle. Tämä oli riittävä keino sulkea pois

länsimaiset uranuurtajat, joiden bisnesmalliin uima-altaat eivät kuuluneet.

Länsimaalaiset kuntosalit ovat myös olleet muokkaamassa aasialaisia moraalिसääntöjä suuntaan ja toiseen. Siinä missä suuressa osaa Aasiaa Jane Fondan 1970-luvulla luoma bikinimalli on korostetusti esillä, myös poikkeuksia löytyy. Vielä 1990-luvun puolivälissä esimerkiksi monet Thaimaan kuntosalit oli jaettu naisten

ja miesten osastoihin. Ja vaikka Japanissa vaatetus voi olla lähes mitä tahansa, ylenpalttinen hikoilu ei Tokion ulkopuolella ole suosiossa.

Päivä aasialaisittain

Viiden tähden hotellin viiheydestä on vaikea ymmärtää, mitä liikunta Aasiassa merkitsee. Rantatuolista on vaikea nähdä, miten aasialainen liikkuu.

Tokiassa työpäivät ovat pääsääntöisesti pitkiä ja matka työpaikalle työlästä. Suuryritysten kerma nuokkuu täpötäysissä ruuhkajunissa samalla tavoin kuin tavallinen valkokaalustyöläinen. Tokiolainen viettää keskimäärin yli kaksi tuntia joka päivä siirtymiseen työpaikalle ja takaisin.

Tanakan työpaikka on Megurossa, keskellä Tokiota. Hän asuu Chiban Makuharissa, Tokion nukkumalähiössä. Tanaka on onnekas, sillä hänen asuntonsa on vain viidentoista minuutin kävelymatkan päässä asemalta. Siirtyminen Makuharista Meguron asemalle paikallisjunilla alkaa seitsemältä ja kestää reilun tunnin. Megurossa kävelymatkaa toimistoon on toiset viisitoista minuuttia.

Tanaka on tunnollinen työntekijä, kuten useimmat kollegoistaan. Hän ponkaisee ylös aamukuudelta, jotta ehtii toimistoon hyvissä ajoin ennen yhdeksän aamumerkkiä. Työpöytänsä äärestä hän tohtii poistua vasta, kun esimies on poistunut paikalta. Tanaka on onnekas, sillä esimies on perheellinen ja päättää päivänsä hyvissä ajoin ennen iltaseitsemää.

Tanakan työpäivä usein jatkuu asiakkaiden tai työkaverien kanssa lähikuppilassa. Kotiin hän yleensä ehtii vasta hieman ennen kymmentä illalla, jos silloinkaan.

Japanissa ansiotyö ajaa kirkkaasti liikunnan edelle.

Entä liikunta? Tanaka useimmiten viettää perheen kanssa aikaa sunnuntaisin, sillä lauantaikin kuluu osin toimistossa. Silti Tanaka on kukaties aktiivisempi kuin moni kollegansa. Hän pitää juoksemisesta, sillä näin hän pääsee hetkeksi pakoon työn tuomaa stressiä. Aikaa juoksemiseen on kuitenkin vähän. Tanaka käy sunnuntaisin ennen perheen tuomia veloitteita juoksemassa ympäri

paikallista lähiötä. Lisäksi hän on ottanut tavoitteekseen juosta puoli tuntia yhtenä arkipäivänä viikossa. Monesti tämä jää kuitenkin haaveeksi, sillä Japanissa työ ajaa liikunnan edelle.

Tanaka on hoikka poika. Kehon rasvaprosentti on alle 15. Tämä on mahdollista, sillä Tanakan aasialainen vartalo eroaa länsimaisesta. Ja vaikka olutta kuluu erinäisissä illanistujaisissa, Tanaka syö perinteiseen japanilaiseen tapaan monipuolisesti, liikoja hiilihydraatteja vältellen. Sitä paitsi liikkuminen työpaikalle ja takaisin ja kerta tai kaksi lenkkeilyä viikossa ovat kukaties jopa enemmän kuin mitä moni länsimainen tossunkuluttaja saa aikaan.

Thaimaalainen tohtori Lorpipat opettaa urheilufysiologiaa paikallisessa eliittiyliopistossa. Lorpipatin työpaikalla on lähes kaikki liikunnassa ja testauksessa tarvittavat laitteet. Hän ei kuitenkaan länsimaisella mittapuulla ole samalla tavoin aktiivinen kuin moni eurooppalainen.

Tohtori Lorpipat ei ole lihava, mutta vatsaa on hieman kertynyt, vaikka alkoholia hän ei kykene monen Thaimaan kiinalaisen tavoin juomaan. Kuntosalilla hän käy vain opettamassa. Polkupyörällä hän on ajanut vain kerran elämässään, eräessä liikunta-aiheisessa tilaisuudessa Indonesiassa. Lenkki päättyi ensimmäiseen kaarteeseen, jossa muista poiketen tohtori Lorpipat jatkoi matkaa chilipippuripusikkoon.

Takanan tavoin Lorpipat viettää muutaman tunnin päivittäin siirtymiseen työpaikalle ja erinäisiin kokouksiin. Mutta Tanakasta eroten hän istuu auton takapenkillä, sillä Lorpipatilla on oma kuski.

Tohtori Lorpipat käy lähes joka aamu läheisen moottoritien alla olevassa tilassa tekemässä kiinalaista taijita, sillä hänen sukunsa on kotoisin Etelä-Kiinasta. Taijin lisäksi Lorpipat ei ole koskaan harrastanut muuta liikuntaa.

Intialainen herra Prem on tuotepäällikkö paikallisessa liikuntatuotteita maahantuovassa firmassa. Prem kuluttaa Tanakan ja Lorpipatin tavoin runsaasti aikaa siirtymiseen Mumbain esikaupungissa olevasta pienestä osakehuoneistosta Goregaon kaupunginosassa olevaan toimistoon. Matka taittuu räyteen ahdetussa paikallisjunassa, paikallistaksilla ja kävelen.

Prem edustaa uutta nousevaa intialaista keskiluokkaa. Hänen tavoitteensa ovat oma osakehuoneisto ja perhe. Kaikki muu on toisarvoista.

Prem on onnekas, sillä hän on asemassa, jossa hän voi ostaa alennuksella jäsenkortin paikalliselle kuntosalille. Sali on kuitenkin kaukana sekä toimistosta että kotiportilta, joten hän voi hyvänä viikkona käyttää

Harva japanilainen jaksaa iltajunassaan unelmoida liikunnasta.

korttiaan korkeintaan kahdesti. Mutta Premilla tämä ei ole ongelma, sillä hänelle jo jäsenkortti on osoitus menestyksestä. Premille vyörärön ympärystä tärkeämpää on se, että hän on onnistunut kiipeämään asemaan, jossa jopa kuntosalin jäsenyys on mahdollinen.

Kuntosalit ja niiden määrä mittaavat sitä, miten aasialaiset suhtautuvat liikuntaan. Tosin eri maiden tilastoja ei kannata suoraan verrata toisiinsa, sillä maat ja kulttuurit eroavat toisistaan melkoisesti.

IHRSA:n (The International Health, Racquet & Sportsclub Association) tilastojen mukaan lähes joka kymmenes singaporelainen käy kuntosalilla, Japanissa vain kolmannes tästä. Tämä ei tarkoita sitä, että singaporelaiset olisivat aktiivisempia kuin japanilaiset. Singapore on pieni kaupunkivaltio, jossa aktiviteetit ovat rajallisia. Japanissa ulkoilu, kävely ja vaellus ovat suosittuja.

Hyvä esimerkki on myös Thaimaa, jossa kuntosalien määrä on lähes Kiinan luokkaa. Tämä johtuu lähinnä siitä, että kuuma ilma ja autoistunut yhteiskunta eivät kannusta ulkoiluun. Lisäksi turismi on suuri tulonlähde

Thaimaassa, jossa 6,5 prosenttia bruttokansantuotteesta on turismiteollisuuden luomaa, ja jossa jo vuonna 2008 turistien määrä oli noin 15 miljoonaa. Tämä myös tarkoittaa, että käytännössä jokaisessa kunnan hotellissa tai kylpylässä on myös korkean tason kuntosali.

Kannattaa myös muistaa, että kuntosalien tai käyttäjien määrä ei välttämättä korreloi aktiivisuuden kanssa. Lisäksi kuntosaleja on monenlaisia. Esimerkiksi Japanissa kuntosalit ovat perinteisesti olleet uimahalleja, joista löytyy kuntopyörä. Lisäksi monilta Aasian saleilta puuttuu ohjaus lähes kokonaan. Kuvaava esimerkki löytyy Japanista, jossa 1990-luvun alkupuolella oli vain puolisen tusinaa personal traineria. (lähde: Bruce Merit, yksi ensimmäisistä PT-ohjaajista Japanissa)

Hiekkaa varpaiden välissä

Aasian rannat ja kylpylät ovat turisteja täynnä. Löhö-lomaparatiisiin lisäksi Aasiasta on myös kehittymässä terveysturismien keskus. Lääketeollisuus on jo pitkään käyttänyt Aasiaa pillereiden kehittämiseen ja tuotan-

Maa	Kokonaistulot (milj. USD)	Salien määrä	Jäsenmäärät
Japani	3 437	5 100	4 200 000
Etelä-Korea	2 350	6 400	3 500 000
Kiina (manner-Kiina)	1 259	1 500	2 900 000
- Hong Kong	245	180	270 000
- Taiwan	243	140	290 000
Thaimaa	365	1 000	540 000
Singapore	198	120	300 000
Malesia	166	330	360 000
Intia	113	770	230 000
Filippiinit	105	260	230 000
Indonesia	71	320	130 000
Vietnam	25	740	24 000

Lähde: The 2010 IHRSA Global Report on the State of the Health Club Industry

toon, sillä tutkimus ja tuotekehitys ovat alueella halpaa. Myös paikallinen lainsäädäntö on monesti paikallista lääketeollisuutta tukevaa.

Asian kaupungit ovat turismilla mitattuna hyvin edustettuina. Wikipedian mukaan vuonna 2009 kuusi kymmenestä kärkisijasta meni aasialaisille suurkaupungeille. Singapore, Kuala Lumpur, Hongkong ja Bangkok ovat tuttuja monille. Mutta myös Dubai ja Shanghai ovat kiirehtimässä listan kärkeen.

Wikipedia listaamista terveysturismien kohteista moni on aasialainen. Osansa saavat Kiina, Hongkong (Kiinan erikoistalousalue), Intia, Etelä-Korea, Malesia, Pakistan, Filippiinit, Singapore, Taiwan ja Thaimaa. Kisa turistieuroista on kovaa. Mielenkiintoista kuitenkin on, että liikuntaa ei juuri edes mainita terveysturismien yhteydessä.

Finpron alulle panema wellness-projekti Thaimaassa on yksi esimerkki siitä, miten sanaan terveysturismi yritetään myös yhdistää liikunta. SSRU:n yliopiston (Suan Sunandha Rajabhat University) pioneeriprojektissa kampukselle on pantu pystyyn suomalaista liikuntateknologiaa käyttävä wellnesskeskus, jonka toivotaan olevan hyvä esimerkki, ei vain naapuriyliopistoille, vaan myös koko terveysturismille sekä liikunnan edistämiseksi yleensä.

Urheilun huumaa japanilaisittain: ekiden

Pitkän matkan viestikisat eivät ole japanilaisten kek-

sintöä. Mutta täällä nämä viestikisat ovat jo kansallinen instituutio. Kuuluisin näistä on Hakone Ekiden, joka järjestetään vuoden vaihteessa. Kaksipäiväistä kisa seuraava lähes jokainen japanilaisperhe, oli yksilö kiinnostunut urheilusta tai ei. Tosin Hakonen kisa on vain yksi vuotuisista viestikisoista, joita on keskiasteen kisoista aina ammattilaistasolle. Kisoja on sekä tytöille että pojille, miehille ja naisille ynnä sekajoukkueille.

Ensimmäinen ekiden järjestettiin Japanissa vuonna 1917. Kisa sponsoroiti Yomiuri Shinbun, joka on edelleen levikillä mitattuna maailman suurin päivälehti. Kisa kesti kolme päivää ja kattoi 508 kilometrin matkan vanhasta pääkaupungista Kiotosta Tokioon.

Ekiden-nimen loi runoilija Toki Zemmaro, joka yhdisti kiinalaisen merkin ”eki” eli asema merkkiin ”den” eli välittää tai lähettää. Ekidenin asemat ovat luonnollisesti vaihtopaikkoja. Mutta viestikapulan sijaan käytössä on niin sanottu tasuki, joka on kevyt tekstiilivyö, jonka voi kätevästi ja ilman hiertymiä vaihtaa juoksijalta toiselle. Ekidenin suosiota osoittaa se, että kaksipäiväistä Hakone Ekideniä seuraa matkan varrella reilut miljoona japanilaista. Maan yleisradioyhtiö NHK luonnollisesti kattaa koko kisan suorana lähetyksenä. Ja ohjelma on yksi suosituimpia vuotuisia lähetyksiä.

Monelle länsimaalaiselle on mystistä se, että Hakonen kisaan voivat osallistua vain parhaat – alkuerissä menestyneet ja edellisvuoden parhaat – Kanton eli pääkaupunkiseudun yliopistojoukkueet. Matkaa eivät siis välttämättä taita maan parhaat juoksijat.

Hakone Ekiden on pituudeltaan 219 kilometriä. Alku- ja loppupaikat ovat tasamaata ja Hakonen kylpyläkaupungin läheisyydessä ylä- ja alamäkeä. Joukkueissa on kymmenen miesjuoksijaa, viisi kummallekin päivälle. Ja koska kisa järjestetään aina samalla reitillä, joka joukkueella on ylämäkiin, alamäkiin, tasamaahan ja hieman muita lyhyempiin sprintteihin erikoistuneita juoksijoita.

Hakone ja ekiden on ilmiönä perinjuurin japanilainen. Siinä yhdistyvät tiimihenki, paikallisuus, lojaalisuus ja sinnikkyys. Katsojaa kiehtoo myös kärsimys, joita Hakonen kaltainen kisa tuo tullessaan. Televisiokamerat seuraavat yhtä lailla kärjessä kiitävää juoksijaa kuin myös jalkansa loukannutta, tuskasta vääntelehtivää epäonnista. Hakonen henkeen kuuluu juosta loppuun asti, kyynelillä tai ilman.

Hakone ja ekiden ovat osa japanilaista kulttuuria. Tosin keskustelu ekidenistä on viime aikoina ollut melko kansallishenkistä, osin jopa rasistista. Viime vuosina koulujen yläasteen viestikisojen ensi osuuden voittajat ovat poikkeuksetta olleet ulkomaalaisyntyisiä, lähinnä tummapintaisia juoksijoita. Tämän vuoksi All Japan High School Athletic Federation kielsi vuonna 2008 ulkomaalaisilta osallistumisen viestikisan ensimmäiselle osuudelle.

Viranomaisten usein käyttämä määritelmä japanilaisuudelle on se, että isovanhemmat ovat syntyneet Japanissa. Ja koska viestikisoissa usein kärkisijat ovat menneet Afrikassa syntyneille juoksijoille, keskustelu japanilaisuudesta on taas nostamassa päätään. Ongelma on sama myös esimerkiksi pöytätenniksessä, jossa liian usein kiinalaista tai indonesialaista syntyperää olevat keräävät tärkeimmät mitalit.

Ison pojan kyynelleet ja Koshien

Japanin kansallisurheilussa sumopainissa yhdistyvät monet perinteisen Japanin kulttuurin osa-alueet. Mutta suosiossa sumo ei pääse lähellekään baseballia. Eivätkä liioin muutkaan urheilulajit.

Japanin baseballin ammattilaissarja puro yakyu on suosiossa lähes ylittämätön. Samalle tasolle yltää vain kaksi kertaa vuodessa järjestettävä Haru Koshien eli koulujen kevätturnaus ja Natsu Koshien eli kesäturnaus. Toisin kuin ammattilaisliiga, koulujen baseballturnauksen ovat haudanvakava asia. Kyynelehtivät koululaispojat ovat yleinen näky hävityn ottelun jälkeen. Japanilaisille uhrautuminen joukkueen eteen kuuluu koululaisturnausten kuvaan. Ja vaikka ei välttämättä itkettäisi, hävityn ottelun jälkeen on itkettävä. Makete

Aasian rantamaisemissa turisteilla on tilaisuus tutustua toisiinsa – ei niinkään aasialaisiin.

Hävityn ottelun jälkeen on itkettävä.

kuyashii eli äärimmäinen tappiosta aiheutuva tuska on yleistä japanilaisessa kommunikaatiossa. (Doi 1990, 123)

Baseballottelut on Japanissa rajattu 12-vuoropariin, sillä katsojille halutaan taata se, että he varmuudella ehtivät viimeiseen junaan. Japanilaisissa suurkaupungeissa liikkuminen omalla autolla on kallista ja aikaa vievää, joten myös urheilutapahtumat pitää järjestää tätä silmällä pitäen.

Askeleen pituus ja zen

Japanin sisä- ja kommunikaatioministeriön (Japan Ministry of Internal Affairs and Communication/MIC) tekemän kyselyn mukaan japanilaiset käyttävät ”aktiiviseen vapaa-aikaan” päivässä keskimäärin yhden tunnin ja 17 minuuttia. Tämä aktiivinen vapaa-aika kuitenkin sisältää kaiken aktiiviseksi vähänkään viittaavan, harrastukset ja vapaaehtoistyö mukaan lukien. Perinteiseen liikuntaan on siis aikaa vain rajallisesti.

Kaksi kolmesta japanilaisesta raportoi harrastavansa urheilua (sports), jota ministeriön tulkinnan mukaan on myös onginta. Yleisintä on kävely, jota tunnustaa harrastavansa 30 prosenttia yli 10-vuotiaista miespuolisista ja 39 prosenttia yli 10-vuotiaista naispuolisista kansalaisista. (MIC, Statistic Bureau, 2006)

Japanilaiset ovat kävelykansaa. 10 000 askelta eli ichimanpo on kaikille tuttu käsite. Sen ympärille on syntynyt kokonainen teollisuus. Niin sanotut manpokeit eli askelmittarit ovat Japanissa suosituimpia kuin missään muualla maailmassa. Paikalliset kävelytossu- ja kävelyliikkeen markkinat olivat jo vuonna 2005 kooltaan kelvolliset 14 miljardia jeniä (noin 130 miljoonaa euroa).

Kävely on Japanissa pitkälle organisoitua. Siitä pitää huolen paikallinen Walking Association, joka järjestää kävelytapahtumia ympäri maata kuukausittain. Kävelyliitto myös kouluttaa kävelyohjaajia, joiden tulee osata etenkin kävelyliikunnan perusteet.

Japanin suurin vuotuinen kävelytapahtuma on Higashi-Matsuyaman 3-Day March, johon osallistuu yli 50 000 kävelijää noin 50 maasta.

10 000 askelta on yksi suosittu aihe myös Japanin tieteellisissä piireissä. Paikallisten askelmittarivalmistajien uskollisesti sponsoroimia kävelytutkimuksia on lukuisia. (Fujieda 37–41, 2006)

Red Bullia ja pikalounaita

”Voimajuomien” isä on kukaties yllättäen Japani, jossa urbaani miljö ja kiireinen elämäntapa suosivat pikaisia energiatankkauksia kunnollisten lounaiden ja välipalojen sijaan. Suurkaupungeissa kuten Tokio ja Osaka tämä kiireisyys näkyy myös pikaruokaravintoloiden määrässä. Vaikka Big Mac on kaikkea muuta kuin japanilainen keksintö, maassa on silti lähes 3 600 Mc Donald’s -ravintolaa (http://www.nationmaster.com/graph/foo_mcd_res-food-mcdonalds-restaurants). Japanissa kaiken tulee olla käden ulottuvilla ja heti. Lounaan ja välipalan nauttimiseen ei saa kulua aikaa. Pöytä on korvattu pätkällä baaritiskiä, ja tilaaminen hoituu kuponkien ja automaattien avustuksella. Puhumiselle ei ole aikaa, ja periaate on vain syödä ja palata nopeasti työpaikalle.

Tokiolainen kuluttaa keskimäärin kaksi tuntia päivässä siirtymiseen työpaikalle ja takaisin. Kun työpäivät muutenkin ovat edelleen pitkiä, ja monesti vielä on tapana käydä ulkona syömässä omalla ryhmällä tai asiakkaiden kanssa, liikunta on saanut täällä aivan uuden määritelmän. Koska omaa autoa ei juuri voi edes ajatella – auton ylläpito on kallista ja liikennemuutokset vievät liikaa aikaa – päivän liikunta-annos tulee usein täyteen ruuhkajunissa, asemien rappusissa ja asemille sekä asemilta määränpähän kävelemisessä.

Yllätys ei siis ole, että Red Bullin kaltaiset energijuomat ovat kotoisin Japanista. Jo 1960-luvulla, noin kaksi vuosikymmentä ennen kuin itävaltalainen Dietrich Mateschitz loi oman kuplivan version suositusta juomasta, Taisho Seiyaku oli menestyksellä luonut oman Lipovitan-D energijuoman, joka on edelleen monen aasialaisen suosikki. (<http://www.mupsip.com/howlong-energy-drinks-around.html>)

Energijuomien kehitys Aasiassa on monesti kytöksä urheiluun ja liikuntaan. Esimerkiksi Japanissa energijuomissa tuttu taurin on johtanut moniin aminohapotutkimuksiin, joita Japanissa tehdään kukaties eniten maailmassa. Samoin Thaimaassa energijuomat – muai thain virallinen sponsori M-150 kärjessä – ovat tuttuja urheilijoiden ja urheilijaksi haluavien keskuudessa.

Kalorien kyydissä

WHO kerää tilastoja maailman eri kolkilta. Organi-

Perheen ruokahetki Laosissa. Redbullit ja pikalounaat ovat vielä vierasta kulttuuria suurimmalle osalle aasialaisia.

saation tietopankin mukaan yhä useampi aasialainen nauttii terveyspalveluista. Japanissa keskimäärin jokaista asukasta kohden tehty investointi terveyteen on jo nyt yli 2 600 Yhdysvaltain dollaria. Ja vaikka Japani on Aasian tilastojen kärjessä, luvut ovat kasvamassa myös muualla Aasiassa.

WHO:n mukaan vuonna 2005 maailmassa oli 1,6 miljardia ylipainoista ja 400 miljoonaa liikalihavaa. WHO myös arvioi, että enää ylipainoisuus ei ole vain kehittyneiden maiden ongelma, vaan se on leviämässä myös kehittyviin maihin. Syyt liittyvät kaloripitoiseen ruokavalioon ja vähentyneeseen fyysiseen aktiivisuuteen. Yhä useampi kehitysmaissa asuva asuu suurkaupungissa, jossa luonteinen liikunta ei ole samassa asemassa kuin perinteisessä kyläyhteisössä.

Kehon massaindeksi kertoo myös osaltaan kansalaisten keskimääräisestä terveydestä. Tällä luokituksella suomalaiset ovat mitalitasoa. Vuoden 2005 piikki, jolloin 49,2 prosenttia suomalaisista oli ylipainoisia, on kukaties ohitettu. Mutta silti vuoden 2008 tilasto ei anna aiheutta riemuun. Edelleen 48,8 prosenttia suomalaisista on ylipainoisia.

Japanilaisten osalta viimeisin WHO:n tilasto on vuodelta 2004, jolloin 23 prosenttia japanilaisista

luokiteltiin ylipainoisiksi. Tämä on toki melkoisesti Yhdysvaltojen ja Saksan perässä, joissa noin kaksi kolmannesta on ylipainoisia (67 prosenttia/2006 ja 66 prosenttia/2003). Mutta WHO myös toteaa, että aasialaisten koko tulisi mitata oman standardin mukaan, sillä fyysisiä eroja aasialaisten ja länsimaalaisten välillä on. Mutta myös aasialaisten kesken eroja löytyy. Siinä missä pohjoiskorealaisen keskimääräinen kalorinkulutus on runsaat 2100 kilokaloria päivässä, eteläkorealaisen päiväannos on jo yli 3000 kilokaloria. Myös länsimaiseen ruokavalioon tottuneiden japanilaisten päivittäisannos on jo noin 2750 kilokaloria. Tämä on vähemmän kuin nopeasti kehittyvässä Kiinassa ja kaukana tilastoja ylivoimaisesti johtavista amerikkalaisista, joiden päivittäinen ruokavalio koostuu yli 3800 kilokalorista. (Noguchi 2011, 82–83)

Singaporen terveysministeriön vuonna 2009 tekemän selvityksen mukaan länsimaisten ja aasialaisten ylipainoluokitukset kaipaavat lisäselvityksiä, sillä tieto on vielä puutteellista. Aasialaiset ovat alttiimpia 2-tyyppin sokeritaudille ja sydäntaudeille alemmilla BMI-luvuilla kuin länsimaiset. Tosin myös elintaso ja rotu aiheuttavat eroja. (Low 2009, 66–69)

WHO:n interventioselvitys What Works (2009)

tunnustaa, että yhden koon sukkahousuja ei terveyden ja liikunnan edistämisen alalla ole, varsinkaan niukka- ja keskituloisissa maissa. Samoin useista projekteista huolimatta pitkän tähtäimen tuloksia ja vaikutuksia ei juuri ole esittä. (WHO 2009, 7) Tämä pätee erityisesti Aasiaan, jossa yhtä ja yhtäläistä liikunnan projektia ei ole.

Liikunnan puute on kuitenkin yleismaailmallinen ongelma. Ja kulut ovat sen mukaiset. Esimerkiksi Colditz paljastaa, että jo vuosikymmen sitten liikunnan puutteesta johtuvat kulut olivat noin 9,4 prosenttia koko terveystuloista Yhdysvalloissa. Tämä oli jo tuolloin lähes 10 miljardia dollaria. (Colditz 1999, 663–667) Voidaan siis huoletta arvioida, että myös Aasiassa liikunnan puutteesta johtuvat kulut tulevat olemaan merkittäviä.

Terveyden edistämisen rinnalla liikuntarahoista kilpailee Aasiassakin kilpa- ja huippu-urheilu. Urheilun edistäminen ovat monien Aasian maiden listojen kärkipäässä. Singapore on tästä hyvä esimerkki. Singapore on aloittanut 1,3 miljardin dollarin urheilukeskushankkeen, jonka toivotaan aikanaan tuovan maalle mainetta ja lisää turistirahaa.

Singapore myös isännöi vuonna 2010 ensimmäisiä virallisia nuorisolympialaisia, joihin osallistui 3 600 urheilijaa yli 200 maasta. Mitalien ja ilotulitusten lo-

massa kisat saivat kuitenkin myös melkoista kritiikkiä. Kisat maksoivat isännille 290 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria budjetoidun 90 miljoonan sijaan. Sponsoreita oli vaikea saada innostumaan kisoista, sillä maailma on muutenkin täynnä mitalisadetta. (BBC Asia Business Report, 15.8.2010)

Terveysturismia

Thaimaan spa-teollisuus on maailmassa huippuluokkaa. Vuotuisissa kyselyissä parhaat thaimaalaiset terveyskylpylät ovat aivan listojen kärjessä. Samoin sairaalat, kuten Bumrungrad, saavat suurimman osan tuloistaan turisteilta, jotka tulevat maahan kuntoutuksen toivossa. Ei ihme, että Thaimaan turistiorganisaatio TAT investoi entistä enemmän voimavaroja niin sanottuun terveysturismiin.

Tilastot kertovat, että terveysturismi tulee kasvamaan lähivuosina – lamasta huolimatta. Yksi amerikkalaisten terveysturistien määrä tulee kasvamaan 1,6 miljoonaan vuoteen 2012 mennessä. Vuoden 2007 tilastojen mukaan vain 750 000 amerikkalaista kävi terveyslomalla ulkomailla. (Economist 9.12.2010)

The Intelligent Spa 2005 arvioi, että heinäkuun 2003 ja kesäkuun 2004 välillä thaimaalaisissa spa-

Kovaa vauhtia autoistuva Aasia on alkanut havahtua lisääntyneen liikenteen tuomiin ongelmiin. Esimerkiksi Bangkokissa järjestetään vuosittain Car Free Day, johon osallistuu jo tuhansia pyöräilijöitä.

Aktiivituristeja palvelevat auliisti monet pienyrittäjät.

kylpylöissä vieraili 3,6 miljoonaa ulkomaalaista. 78 prosenttia kaikista vierailuista oli ulkomaalaisturistien tekemiä. (Intelligent Spa Releases 2005) Turistien määrä on lisääntynyt räjähdysmäisesti muutamassa vuodessa, joten kaiketi myös spa-vierailujen määrä on lisääntynyt sitten viime raportin.

Vauhtia lisää – vauhti pois

Aasia on nousemassa myös seikkailukohteenä. Moni matkanjärjestäjä on havainnut sen, miten moni länsimaalainen kaipaa mieltä ylentäviä muistoja saunaoluen ja takkatulen jatkeeksi.

Turismi seikkailun varjolla eli niin sanottu aktiiviturismi on vaikea käsite. Yhtenäistä määritelmää ei ole, dataa ei juuri ole tai se on yhteensopimatonta. Tietoa on olemassa, mutta se on suunnattu lähinnä yrityksille tai viranomaisten käyttöön. Kukaties juuri siksi aktiiviturismi kiehtoo.

Osissa Aasiaa seikkailu- tai aktiivilomailu on kasvanut jopa nopeammin kuin muualla maailmassa. UNWTO:n (World Tourism Barometer, Vol. 8, 2010) arvion mukaan aktiiviturismi kasvoi vuonna 2010 tuplavauhtia muihin turismin osa-alueisiin verrattuna. Aktiivisuuden varjolla matkalipun ostaneita ei enää tarvitse Aasiassa-kaan suurennuslasilla hakea.

Aktiivilomailijan vaihtoehdot eivät enää ole vähissä. Esimerkiksi maastopyöräily Kamputseassa voi olla mieltä ylentävä kokemus. Käsite tie tosin kannattaa määritellä uudelleen, ja renkaan paikkaaminen yli kolmenkymme-

nen asteen helteessä saa sopivasti hien pintaan. Punaiset Khmerit eivät enää ole aktiivisia. Mutta lompakon ja jotakin vieläkin kallisarvoisempaa voi menettää, mikäli et ole varuillasi.

Myös koskenlasku Cagayan Orossa Filippiineillä voi olla hauska kokemus, samoin surfaus Balilla Indonesiassa. Porskuttelu Vang Viengissä Laosissa on hyvä kokemus niille, jotka porskuttelusta pitävät. Viidakon tuoma rauha ja meillemkin tutut hyttyset ynnä muut nilviäiset pitävät huolen ainakin siitä, että paikallinen apteekki pysyy auki myös seuraavan sesongin aikana.

Hyppely Kuala Lumpurissa Malesiassa vaatii asennetta. Varsinkin, kun ottaa huomioon, että hypätä voi myös paikallisen näköalatornin huipulta. Mutta älä unohda turvaköyttä!

Matkailla voi myös huvintuokoksi, ilman suurta orkesteria. Matkanjärjestäjää ei aina tarvita. Kartta yleensä auttaa. Ja vaikkapa kunnan pyörä. Reitit ja aikataulut yleensä kiteytyvät matkan varrella.

Esimerkiksi pyöräily Mekhong-joen varrella voi olla hauskaa, varsinkin jos vauhtia on vähän. Pysähtyä voi vaikka Mukdahanin pikkukaupunkissa. Joen yli Laosiin ja aina sympaattiseen Savannakhetiin pääsee nykyisin myös turistiviisumilla, joka järjestyy käden käänteessä ja kevyelläkin rahapussilla.

Lao-olutta Savannakhetin puolella rantaa en vaihtaisi edes uunituoreeseen munkkipossuun. En myöskään tulisin maustein täytettyä ranskalaispatonkia, josta laosilaiset ovat tehneet kansallisherkun.

Liikuntaa? Sitä juuri. Kaikilla mausteilla.

7. Suomi Oy Aasiassa

Suomalainen liikuntamalli on etsimässä tietä Aasiaan. Monet yritykset ja tutkimuslaitokset haluavat yhteistyöhön aasialaisten kanssa.

Suomalaiset pitävät itseään liikunnan ja terveyden ruumiillistumina. Mutta miksi liikunnan suomalainen malli ei pure aasialaisiin? Vastaus löytyy useimmiten peilistä.

*”Varsinkin pk-sektorilla liikunnallisten hyvinvointipalvelujen tuottamiseen ollaan vasta heräämässä, joten tämä sektori tarvitsee erityistoimenpiteitä. Yksityisen sektorin mahdollisuudet ovat kuitenkin houkuttelevat.”
(Heikkala 2009, 23)*

Murakoso on suomalaisille ajankohtaisempi kuin koskaan. Jukolalle aasialaiset olivat vain kuriositeetti. Roolit ovat kuitenkin vaihtuneet. Asia on nykyisin mahti niin taloudessa kuin liikunnassa. Mahti, jonka kanssa meidän tulee oppia elämään.

Menestystä ei onneksi mitata vain kultamitaleilla. Siitä pohjoinen Suomi on hyvä esimerkki. Koulujärjestelmämme on maailmassa huippuluokkaa, mutta urheilijamme nälänhätää kärsivän Pohjois-Korean tasolla.

Säännöt ovat muuttuneet. Pohjolan nuoria ei enää kiinnosta pitkän matkan juoksu, ja jopa kiinalaisilla on varaa ostaa Niket. Kuka olisi uskonut muutama vuosikymmen sitten, että nykyisin kukaties vain yksi suomalainen maratoonari mahtuisi Japanissa kymmenen parhaan joukkoon.

Suomalaiset ovat länsimaisin kriteerein mitattuna yksi maailman liikunnallisesti aktiivisimmista kansakunnista. Tätä ovat auttaneet monet terveysongelmat ja niitä seuranneet terveysohjelmat. Myös media ja koulut suhtautuvat liikuntaan vakavasti. Seurauksena yli puolet suomalaisista arvioi olevansa liikunnallisesti aktiivisia. Mutta miten luotettavaa tällainen gallup-tieto on Aasiassa? Onko riisipellolla kymmenen tuntia päivässä huhkiva aasialainen viljelijä länsimaisin silmin aktiivi?

Aasiasta on myös edelleen kulutusmyyntejä. Kuglerin mukaan näitä myyntejä ovat kuvitelmat siitä, että on olemassa vain yksi Aasia, joka käyttäytyy yhdellä ja yhtäläisellä tavalla. Moni myös olettaa, että rajojen sisällä Aasian maat ovat käyttäytymiseltään identtisiä ja että vain keskiluokka on tavoittelemisen arvoinen. Osin harhaa on myös se, että varakkaat aasialaiset olisivat pääosin länsimaistuneet ja että Aasia-buumia ei enää olisi. (Dayao 2001, 217–221) Liikunnan näkökulmasta Kuglerin kritiikki tarkoittaa sitä, että on turha rakentaa menestystarinaa yhden ja yhtäläisen liikuntamallin varaan. Ei myöskään ole helppoa tulla Aasiaan tuotteilla, jotka eivät sovi paikalliseen ympäristöön.

Suomalaiset Wellness-Aasiassa

Liikunnassa Suomella on kahdenvälistä yhteistyötä

Lasketaanko kymmenen tunnin urakointi riisipellolla liikunnaksi?

Aasian maiden kanssa vain rajallisesti. Aasiassa asuva ei juuri suomalaisyhteistyön helmiä etsimättä löydä.

Suomalaista teollisuutta edustavat TEKES ja Finpro ovat entistä enemmän kiinnostuneet liikunnasta ja hyvinvoinnista. Niin sanotut Life Sciences -projektit on suunniteltu niin, että suomalaiset firmat hyötyisivät näistä.

Suomalaisia hyvinvointikeskuksia on jo Japanissa, jossa maanjäristyksistä kärsinyt Sendain Finnish Well-being Center (FWBC) avasi ovensa jo vuonna 2005. Hiljattain on avattu myös keskuksia läntiseen Aganoon (2009) ja Saijon kaupunkiin eteläisellä Shikokulla (2010). Hankkeiden rahoituksessa ovat olleet mukana myös Japanin terveysterveys-, teollisuus- ja liikenneministeriöt.

Hankkeiden takana on FWBC Finland Oy, joka on perustettu markkinoimaan suomalaista hyvinvoinnin ja kuntoutuksen mallia. Huomaamatta ei ole jäänyt se, että noin joka neljäs japanilainen on viiden vuoden kuluttua yli 65-vuotias. Ja koska Japanilaiset myös ostovoimaltaan ovat länsimaista luokkaa, osa mukana olevista suomalaisyrityksistä on mukana mukavan voiton toivossa.

FWBC-projektin kolmannessa vaiheessa keskuksia olisi tarkoitus kauppitella myös Japanin ulkopuolelle. Alustavasti Etelä-Korea on ollut halukas keskustelemaan samanlaisten keskustusten saamisesta myös sinne, sillä maan kasvava elintaso ja ikääntyvä väestö alkavat muistuttaa japanilaista.

Tähän asti kaikki hyvin. Mutta miten Sendain malli on purrut Japanissa? Miten Sendai näkyy mediassa ja katukuvassa?

Sendai ja muut keskuksia ovat kauniita katsella, ihania kokeilla. Mutta esimerkiksi Sendain keskus on tuttu lähinnä heille, jotka ovat asiasta kiinnostuneet. Hyvin harva japanilainen tietää näiden olemassaolosta.

Tosiasia on, että rahaa Sendain kaltaisen projektin toteuttamiseen tarvitaan huomattavasti enemmän kuin mihin Finpron ja suomalaisfirmojen rahkeet riittävät. Siksi suomalaisprojekteissa joudutaan käyttämään runsaasti paikallista apua. Tämä ymmärrettävästi laimentaa projektien suomalaisuutta.

Yhteistyöseminaarin jälkeen suomalaisilla oli kiire pakata ja matkustaa kotiin.

Myös Bangkokissa sijaitseva Suan Sunandha Rajapat University (SSRU) on avannut oman suomalaisen wellness-sentterinsä. SSRU:n projektissa liikunta on näkyvämmin mukana kuin Sendaissa, jossa painopiste on kuntoutuksessa.

SSRU:n projektissa on alustavasti mukana kolme

suomalaista liikunta-alan yritystä. Tosin vain yksi näistä on ollut Thaimaan markkinoilla pitkään.

Finpro järjesti elokuussa 2010 SSRU:n yliopistossa seminaarin, jossa suomalaiselle liikuntakonseptille yritettiin löytää lisää ostajia. Suomalaiskansalliseen tyyliin seminaarin jälkeen suomalaisedustajat pakkasivat kassinsa ja kiiruhtivat kotiin. SSRU jätettiin hoitamaan projektiaan yksin.

SSRU:n seminaarin kutsuvieras, englantilainen tohtori Paul Johnson, ihmetteli tapahtuman päätteeksi, minne tilaisuuden aasialaisuus unohtui. Hänen mielestään ainut tie aasialaiseen sydämen kulkee paikallistarpeiden kautta. Nämä tarpeet eivät usein ole vain tarve hikoilla, vaan myös esimerkiksi rentoutus ja palautuminen. Johnsonin mielestä suomalaiskonseptit ovat teknologisesti huippuluokkaa. Mutta länsimainen intensiteetin korostaminen on vain osa aasialaista liikuntakokemusta. (Johnson, 12.8.2010)

Valitettavan usein länsimaiset yritykset pyrkivät kauppaamaan urheiluvälineitä aasialaisille vain kotona opituilla keinoilla.

Kolmas esimerkki tulee Singaporesta, jossa paikalliset terveydenhuollon ammattilaiset ovat huolissaan kaupunkivaltion kansalaisten liikuntatottumuksista. Singaporelaiset vanhenevat nopeammin kuin muut kaakkoisaasialaiset. Rahaa kuitenkin riittää. Siksi wellness – liikunta mukaan lukien – on terveysviranomaisten tavoitelistan kärjessä.

Singaporelaisilta ei ole jäänyt huomaamatta se, että suomalaiset ovat saavuttaneet eniten mitaleja olympialaisissa miljoonaa asukasta kohden (102). Kolmen ja puolen miljoonan asukkaan Singapore on voittanut olympialaisissa kokonaista kaksi mitalia, kummatkin hopeisia.

Finpro on alustavasti ottanut tavoitteekseen myös Singaporen wellness-tarpeet. Tarkoitus on jossakin vaiheessa tuoda suomalaisteknologiaa ja tietämystä singaporelaisten ulottuville. Nopea kysely kuitenkin toi vesiperän. Raportoitavaa ei vielä ole. Singaporen projekti ei ole vielä edes lähtöviivalla.

Samalla tasolla tuntuu olevan myös suomalaisyhteistyö niin sanotussa Healthy China -projektissa. Suomalaisia kiinnostavat massiiviset Kiinan markkinat ja sen tuoma tuotto.

Suksilla tropiikkiin

Turhan vähän on mietitty sitä, miten suomalaiskonseptit soveltuvat Aasiaan. Useimmiten Suomessa kehitetty tuote tuodaan Aasiaan sellaisenaan. Sukset jalassa on Indonesiaa kuitenkin vaikea valloittaa.

Aasialaiset usein pitävät eri väreistä ja muodoista kuin länsimaalaiset. Laitteet on myös usein tehty kuivaan ja kylmään ilmanalaan. Aasialainen kosteus ja ja lämpö ei usein sovellu länsimaiselle teknologialle.

Myös liikunta itsessään on monille aasialaisille erilainen kokemus kuin meille länsimaisille. Englantilaisen Paul Johnsonin mielestä länsimaisia konsepteja kannattaisi Aasiassa myydä itämaisoin ottein. Hänen mukaansa länsimainen ja myös suomalainen liikuntaperinne edelleen keskittyy liikaa hieken ja korkeaan intensiteettiin. Perinteisessä aasialaisessa ajattelutavassa kuitenkin sekä aktiviteetti että meditaatio ovat tärkeitä. Johnson ottaa esimerkiksi buddhalaiseen perinteeseen kuuluvat taijin ja yogan, joissa hengittämisen kontrollointi ja alhainen intensiteetti ovat tärkeämpiä kuin hikoilu salilla. (Johnson 2010, 1–2)

Johnson on tehnyt urauurtavaa tutkimusta Thaimaan Hua Hinilla, jossa hän on ollut mukana Art of Life -keskuksen perustamisessa. Hän on myös SmartHealth Thailand -ohjelman kantavia voimia.

Länsimaisia konsepteja kannattaa Aasiassa myydä itämaisoin ottein.

Suurelle osalle aasialaisista käsitteet ki ja qi ovat tuttuja. Ne eivät perustu korkeaan sykkeeseen, vaan energiaan, johon olemassaolomme perustuu. Monille aasialaisille lihaksia tärkeämpää on se, miten ja mihin energiaa käytetään. Eläviä esimerkkejä tästä ovat qigong ja taiji, joista ainakin jälkimmäisellä on jo Suomessakin pieni, mutta uskollinen harrastajapiiri.

Yksi tapa ymmärtää etenkin itäaasialaisia kulttuurireja on japanilainen termi seishin, jossa yhteen hiileen puhaltaminen ja ryhmähenki ovat tärkeitä. Seishin ei kuitenkaan ole yksinkertainen hierarkinen malli, jossa kaikki kuuntelevat kritiikittömästi johtajaa. Seishinin perus on fyysinen harjoittelu, jonka tavoite on yksilön psyykinen ja fyysinen hyvinvointi, jonka lopputulos on yksilö, joka kykenee ottamaan huomioon ryhmän toiveet ja tavoitteet. (Moeran 1986, 65–66)

Unelma onnesta päättyi kyyneliin

Suomalaisilla on edelleen rajallisesti tietoa Aasiasta. Liian usein tämä johtaa siihen, että tuotetta yritetään kaupata samoin säännöin kaikkialla.

Moni suomalaisyritys on pieni tai keskisuuri. Rahaa ei ole kunnollisten markkinointiselvitysten tekoon. Ja monesti paikallistoimiston pystyyn paneminen on liian suuri investointi ja perustuu tunteisiin, ei faktoihin..

Esimerkki tulee Singaporesta, jossa paikallisella maahantuojalla oli vaikeuksia kasvattaa myyntiä. Maahantuojan myyntipäällikkö halusi perustaa uuden firman, jonka alla suomalaistuotetta oli tarkoitus myydä. Hyvä ajatus sinänsä, sillä suomalaisfirmalle riskit olisivat mitättömät ja myynti luotettavan henkilön käsissä. Suomalaisfirman aluepäällikkö ja paikallinen myyntipäällikkö valmistelivat suunnitelman, jossa kartoitettiin eri vaihtoehdot ja suositeltiin uuden maahantuojan valintaa.

Suomalaisyrityksen toimitusjohtaja halusi olla mukana valintaprosessissa. Suunnitelma esiteltiin toimitusjohtajalle. Esitelmän päätteeksi aluepäällikkö ja myyntipäällikkö esittivät, että uuden maahantuojan valinta olisi yritykselle kaikkein paras vaihtoehto.

Toimitusjohtaja kuitenkin totesi, että on aika lopettaa leikkiminen ja panna pystyyn oma tytäryhtiö.

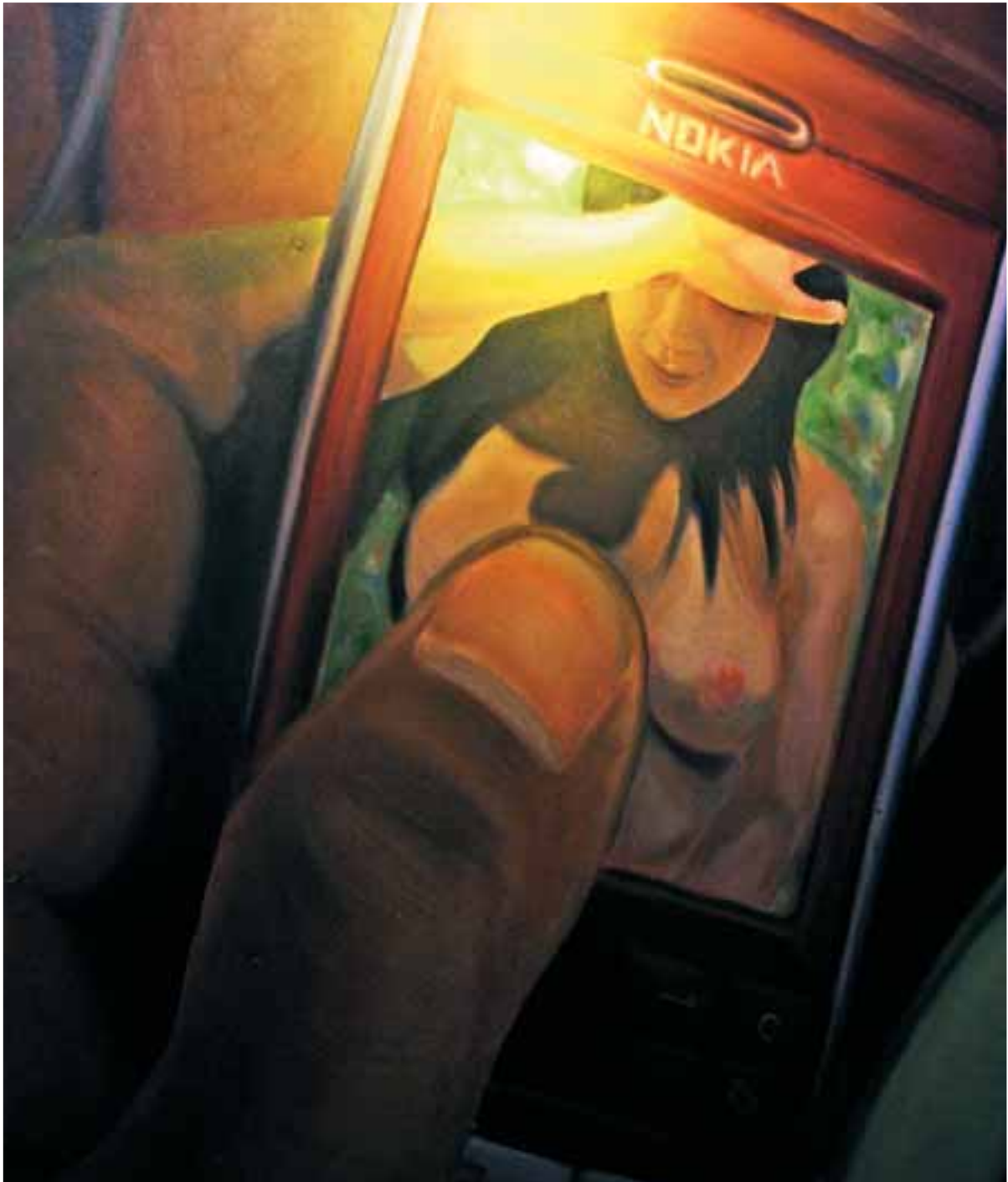
Seitsemän vuotta perustamisensa jälkeen suomalaisyrityksen tytäryhtiö kykenee juuri ja juuri maksamaan laskunsa. Myynti ei ole kasvanut juuri ollenkaan sen jälkeen, kun yritys luopui maahantuojasta.

Yritysten perustaminen Aasiaan tulisi perustua tietoon ja analyysiin. Pienen ja keskisuuren suomalai-

syryksen voimavarat ja sijoitusinto kuitenkin yleensä riittää juuri ja juuri kattamaan johtajan matkakulut.

Kääntyykö kieli?

Missä määrin suomalainen liikuntakäsite soveltuu aasialaiseen maisemaan? Missä määrin viestiä tulisi lokalisoida eli markkinoida paikallisten sääntöjen mukaan? Lenkki

Suomalaistuotteille on sijaa myös Aasiassa. Mutta paikallinen kulttuuri tulee tuntea yhtä hyvin kuin oma tuote.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

“No matter how hard he looked, he remained on the outside. Some basic information to understand and appreciate life for what it was in Asia, was missing.”

*Tom Vater: The Devil’s Road to Kathmandu
(Dragon Mouth Press 2006, 239)*

● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

ja sauna ovat tuttuja meille suomalaisille. Monille aasialaisille juoksumatto ja hieronta ajavat samaa asiaa. Puhummeko samaa kulttuurikieltä?

Eräs liikunta-alan suomalaisyritys havaitsi Japanin markkinoiden potentiaalin jo aikaa sitten. Firma oli myös aluksi valmis investoimaan. Paikallistoimisto pantiin pystyyn jo 1990-luvulla. Toiveet olivat korkealla.

Suomalaisfirman tuote oli kovin tekninen. Sen käyttäminen oli erityisen vaikeata japanilaisille, jotka olivat tottuneet käyttäjäystävällisiin tuotteisiin. Siksi suomalaisyrityksen päätös tulla toimeen englanninkielisillä tuotemanuaaleilla ei asiakkaita miellyttänyt.

Suomalaistuotteen paikallinen maahantuoja oli havainnut ongelman jo aikaa sitten. Mutta koska neuvottelut suomalaisten kanssa eivät tuottaneet tulosta, maahantuoja päätti aloittaa manuaalien lokalisoinnin itse.

Mikäli suomalaisyritys olisi painattanut manuaalit yhdessä espanjankielisten ja muiden versioiden kanssa, kulut olisivat pudonneet ratkaisevasti. Japanilainen maahantuoja kuitenkin jätettiin tekemään manuaalinsa paikallisesti, kovaan hintaan. Tuloksena maahantuojan oma myyntikate putosi niin alas, että jopa palkkojen maksu oli työn takana.

Tarinan opetus on se, että kuuntelemalla asiakkaan tarpeita ja ymmärtämällä markkinoita myös suomalaisyritys olisi lokalisoinnista hyötynyt. Manuaalien laatu olisi parantunut, ja painokulut olisivat pudonneet murto-osaan. Kunnollinen analyysi jäi tekemättä, ja lopulta kumpikin osapuoli maksoi projektista liikaa.

Eurooppalaisittain ei pitkälle pötki

Menestys Aasiassa vaatii paikallisten olojen tuntemusta, kärsivällisyyttä ja halua oppia. Tärkeätä on myös parinvalinta. Yhteistyökumppaniksi ei kannata valita ketä tahansa. Väärä valinta maksaa helposti liikaa.

Menestyvä liikunta-alan suomalaisyritys oli päättänyt etsiä luotettavan yhteistyökumppanin Intiasta. Tähän haastavaan valintatehtävään suomalaisfirma lähetti länsieurooppalaisen myyntipäällikkönsä. Myyntipäällikölle vierailu Intiassa oli ensimmäinen. Myyntipäälliköllä oli mukana alueella pitkään asunut ja työskennellyt aluepäällikkö. Hänelle oli annettu myyntipäällikön sihteerin rooli.

Länsimaiseen tyyliin firma valitsi useiden yritysten joukosta neljä parhaaksi näkemäänsä, joita myyntipäällikön ja aluepäällikön oli tarkoitus haastatella. Yhdellä näistä firmoista oli kokemusta firman tekemän tuotteen myynnistä, kohtalaisen hyvin tuloksin. Toinen kandidaateista omisti maan suurimman urheiluvälinekauppaketjun. Kolmas oli yritys, jota suomalaisfirma oli käyttänyt monissa projekteissaan asiantutija-apuna. Neljännellä oli pari tusinaa ulkomaista tuotetta ja tehdas. Yrityksen kaikki tuotteet oli tarkoitettu lähinnä lääketieteen sektorille ja sairaalakäyttöön.

Lähes viikon kestäneen haastattelu- ja analyysikierroksen jälkeen myyntipäälliköllä oli selkeä näkemys siitä, kuka kandidaateista on paras. Häntä kuitenkin hieman närästi se, että aluepäällikön lista oli aivan päinvastainen.

Lentokentällä paluulentoa odotellessa myyntipäällikkö kysyi aluepäälliköltä, ketä hän suosittelisi yrityksen seuraavaksi edustajaksi. Aluepäällikkö sanoi, että ehdottomasti firmaa, jolla jo oli kokemusta tuotteen myynnistä. Miksi? Siksi, että suomalaistuote oli tekninen, haastava ja tuote, joka helposti jää monen suurbrandin jalkoihin.

Länsieurooppalainen myyntipäällikkö naurahti, pyöritti päätään ja sanoi, että aluepäällikön näkemys on naurettava. Aluepäällikön ehdottama firma on pieni, keskittyy vain muutamaa tuotteeeseen. Eikä firman edustaja edes kutsunut myyntipäällikköä syömään ja juomaan, kuten muut kandidaatit.

Myyntipäällikön sana oli laki, ja suomalaisfirma valitsi kuin valitsikin lääkealan firman edustamaan tuotettaan, joka oli tarkoitettu lähinnä urheiluun ja liikuntaan.

Kolme vuotta nimittämisensä jälkeen maahantuoja oli Aasian alueen heikoimmin menestynyt kaikilla mitareilla mitattuna. Kaikki ei ole kaunista, mikä kimaltaa. Maahantuojaiksi valitun yrityksen tehdashallit olivat

Aasiassa ei kaivata poskisuudelmia, vaan apua kellon ympäri.

suuria ja kauniita. Ja tyhjiä. Niin olivat myös firman lupaukset.

Alueella asuminen ja toimiminen helpottavat työskentelyä. Myyntipäällikkö ei uskonut oman alaisensa sanaan hänen kokemuksestaan huolimatta.

Tarinan huipennus on se, että kolme vuotta ratkaisunsa tehtyään suomalaisfirman myyntipäällikkö oli tekemässä toista vierailuaan Intiaan. Tarkoitus oli valita seuraaja edustajalle, joka ei sittenkään ollut se oikea. Valintaprosessiin käytettiin kansainvälistä rekrytointialan yritystä, jonka palkkiot olivat huippuluokkaa. Vierailun tarkoitus oli haastatella neljä paikallisyritystä, joista yksi oli aluepäällikön aiemmin suosittelema, edelleen firman tuotteita myyvä keskisuuri yritys. Miksi? Koska aluepäällikkö edelleen uskoi tähän yritykseen.

Mitä suomalaisfirmat tästä voivat oppia? Ainakin sen, että alueella oleminen ja sen opiskelu monesti auttaa. Raha ja kimallus eivät aina mittareiksi riitä.

Ei neljältä kotiin

Samoin kuin elävässä elämässä, myös liikuntaprojekteissa suhteen ylläpito on tärkeää. Suomalainen neljältä kotiin -filosofia ja yksityiselämän palvonta ei pure suuressa osaa Aasiaa. Tämä on kukaties suurin este suomalaisten projektien eteenpäin viennille. Suomalaiselle kansainvälisyyskoulutuksen läpikäyneelle on tärkeää, miten kättä pitää puristaa ja poskea suudella. Aasialaiselle on tärkeää, että projektiin löytyy apua kellon ympäri.

Esimerkki Japanista, jossa suomalainen urheiluvaruste-firma loi liikesuhteen paikallisen, maailmanlaajuisesti tunnetun superyrityksen kanssa: maahantuojaxi valittu firma teki työtä käskettyä ja myi suomalaistuotetta lähes viidentoista vuoden ajan, kohtalaisen hyvällä menestyksellä. Suomalaisfirmalle tulos ei kuitenkaan ollut riittävä, sillä suomalaiset uskoivat tuotteensa erinomaisuuteen, ilman markkinointitutkimuksia.

Viidentoista vuoden suhde katkesi siihen, kun suomalaisfirman uusi ja kokematon johto katkaisi suhteen japanilaisfirman kanssa, huolimatta aiemmista lupauksista yhteistyöhön. Tuloksena oli tytäryhtiö, joka pysyy pystyssä vain emoyhtiön tuella.

Nolointa suomalaisyritykselle on se, että tytäryhtiön myynti on vähäisempää kuin maahantuojan aikana. Lisäksi paikallistoimiston ylläpitokulut ovat korkeammat kuin firman missään muussa tytäryhtiössä ja väki vaihtuu yhtenäin.

Pitkäaikaisen liikesuhteen katkaiseminen ei aina ole hyvä vaihtoehto Aasiassa. Muutokset ovat välttämättömiä. Mutta niitä tulee tehdä tarkoin ja harkiten.

Aasialaiset elävät muutosten virrassa. Maailma on tullut kyliin, ja kylät pyrkivät maailmalle. Uuden kilpailuyhteiskunnan arvot ja tavarat haastavat paikalliset elämäntavat ja niiden eettisen perustan. Liikunnan kulttuurit eivät ole tämän hämmennyksen ulkopuolella.

Epilogi

Japanin alppien kupeella sijaitseva Hakuba-mura on suomalaisille mäkihyppääjille tuttu. Kymmenen tuhannen asukkaan kyläpahanen on hieman suurempi kuin moni suomalainen kyläyhteisö. Kirkkoa ei ole, mutta temppeli, pyhäkkö ja ostoskeskus ajavat samaa asiaa. Niin ja kaiken hiljaisuuden keskeltä löytyy myös Hakuban mäkimonttu, vuoden 1998 olympialaisten tanner. Suomalaiset mäkiokotkat ovat hyppineet täällä lukuisia kertoja.

Kylästä löytyy myös muutama juottola, joita ilman suomalainen urheiluväki ei tulisi toimeen.

Istun paikallisen baarin tiskillä. Vastapäinen seinä on vuorattu lehtileikkein. Yhdessä niistä löytyy Matti Nykänen. Kukaties istun samalla pallilla, jossa Matti on heittänyt rohkaisevat ennen kisaa.

Kysyn paikan omistajalta, mitä hän tuumii Matista. ”Kaikkien aikojen paras”, tulee vastaus kuin tykin suusta. En ole ihan varma, tarkoittaako hän viinan särpimistä vai mäkihyppyä. Oli miten oli, tässä baarissa, kaukana kaikesta, Suomi on tuttu.

Palaan Naganon kautta iltajunalla Tokioon. Istun alas kotini lähellä olevaan sporttibaariin, jonka seinät on myös vuorattu lehtileikkein. Otsikoissa ovat baseball ja jalkapallo, tässä järjestyksessä. Talviurheilusta ei löydy jälkeäkään, mikä on luonnollista Gibraltarin leveysasteilla sijaitsevalle Tokiolle. Montako tunnettua mäkihyppääjää Espanjalla ja Tunisialla on?

Kysyn paikan omistajalta, mitä hän tietää Matista. Käy ilmi, että hän ei ole koskaan kuullut sankaristamme. Otan riskin ja totean, että Matti on kaikkien aikojen paras mäkihyppääjä – ja sitä paitsi suomalainen. Omis-

taja hymyilee ja jatkaa tuoppien kiillottamista. En ole koskaan käynyt Torremolinoksessa, joten en ole varma, olisiko siellä reaktio sama.

Kerron juopuneelle yleisölle, että Matti oli urallaan myös kehno laulaja ja pateettinen pornotähti. Yhtäkkiä koko baari on kiinnostunut Matista. On hetkisen hyvä olla huomion keskipiste, kukaties jopa suomalainen.

Suomalaisilla ei ole Aasiassa kulttuurista painolastia. Emme ole täällä hävinneet sotia saati yleisurheilumaaotteluja. On turha myös odottaa, että aasialaisilla olisi selkeä käsitys meistä. Sama pätee myös suomalaiseen liikuntateollisuuteen. Valitettavan harva suomalaistuote on lyönyt läpi Aasiassa.

Olen yli kaksi vuosikymmentä tuonut ja myynyt suomalaista teknologiaa ympäri Aasiaa, osaan puhua japania, thaita ja kiinaa. Mutta en voi väittää, että Aasia olisi tuttu. En ole yksin. Liian monille meistä Aasia on edelleen aurinkorantoja, maanjäristyksiä ja riisiä. Harvoilla on käsitystä siitä, miltä aasialainen liikuntakulttuuri todellisuudessa näyttää.

Suomi on postkolonialisti. Valitettavan monille meistä Aasia on edelleen jäljessä. Kaiken kiireen keskellä kuitenkin unohtuu se, että useimmille aasialaisille Suomi-paita ei merkitse mitään. Aasiassa menestyy vain se, joka tämän ymmärtää.

Baarin huomio on aikaa sitten kääntynyt Matista Yomiuri Giantsin kotiotteluun. Paikallisuusosikki Takahashi on juuri lyönyt kunnarin (homerun). Huudan itsekin, vaikken edes kunnolla baseballin sääntöjä ymmärrä. On minun vuoroni oppia ja ymmärtää.

- Beijing Olympics Made \$ 16 Million Profit? China Sports Review 7.3.2009
- Birch, David et al.: Asia. Cultural Politics in the Global Age. Palgrave 2001.
- Chow, Jia Yi: Insights from an Emerging Theoretical Perspective in Motor Learning for Physical Education. Artikkelikirjassa Michale Chia, Jasson Chiang (editors): Sports Science and Studies in Asia. Issues, Reflections and Emergent Solutions. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 2010.
- CIA World Factbook 2005
- Colditz, G. A. Economic costs of obesity and inactivity. *Med. Sci. Sports Exerc.*, Vol. 31, No. 11, Suppl., pp. S663–S667, 1999
- Delaney, Tim ja Madigan, Tim: The Sociology of Sports. An Introduction. McFarland & Company Inc. Publishers. North Carolina, 2009.
- Demick, Barbara: Beijing's Olympic building boom becomes a bust. Many buildings in the city's impressive skyline are empty. February 22, 2009, Los Angeles Time.
- Fan Hong: Sport, Nationalism and Orientalism. The Asian Games. Routledge, London, 2006.
- Fujieda Yoshiharu, Miura Katsuyuki ja Nakagawa Hideaki: walking 10,000 steps per day is effective to improve coronary risk factors among Japanese middle-aged men (Japanese Journal of Physical Fitness and Sports Medicine, Japanese Journal of Physical Fitness and Sports Medicine 55 (Supplement), 37–41, 1.10.2006
- Ha Nam-Gil: East Meets West and West Meets East: Celebrating. The International Journal of the History of Sports. Artikkelikirjassa Scott A.G.M. Crawford (editor): Serious Sport. J.A.Mangan's Contribution to the History of Sport. Frank Cass Publishers, London, 2004.
- Hays, Jeffrey: Ichiro Suzuki: His Skill, Batting Style, Records, Life and Career in Japan and the Major Leagues. Factsanddetails.com, 2011.
- Heikkala, Juha: Johdatus liikuntakulttuuriin. Suomen Liikunta ja Urheilu, 2009.
- Heyzer, Noleen: Positive and active ageing: Asia, Pacific to lead the way, People Daily Online, 3.10.2010
- Johnson, Paul: Wellness Biomonitoring and Use with Wellness Services, Draft Summary, 2010.
- Kanerva, Juha: Olympiainelmiä. Suomalaiset olympiahankkeet ja -haaveet. Liikuntatieteellisen Seuran Impulssi nro 18, Helsinki 1999.
- Kim Myong-sik: The Korea Times, 29.11.2001
- Low S, Chin MC, Ma S, Heng D, Deurenberg-Yap M.: Rationale for redefining obesity in Asians. *Ann Acad Med Singapore*. 2009 Jan;38 (1):66–9.
- Moeran, Brian: Individual, Group and Seishin: Japan's Internal Cultural Debate. Artikkelikokoelmasta Japanese Culture and Behavior, Edited by Takie Sugiyama and William P. Lebra, 1986, University of Hawaii Press.
- Moffett Sebastian: Japanese Rules. Why the Japanese needed football and how they got it. Yellow Jersey Press 2003.
- Ninki Supootsu Choosa 2010: Central Research Services (Chuo Chosa-sha)
- Margret Schleidt, Barbara Hold and Grazia Attili: Journal of Chemical Ecology: A cross-cultural study on the attitude towards personal odors (Vol 7, 1981)
- Miller, David: The Official History of the Olympic Games and the IOC. Athens to Beijing 1894–2008. Mainstream Publishing, Edinburgh and London, 2008.
- Noguchi, Takayuki: Chugoku, Kankoku, Kita-Chosen, Roshia no koto ga yoku wakaruru hon. Shinjin Bupponsha, 2011.
- Said, Edward: Orientalism. Western Conceptions of the Orient. Routledge. London and New York, 1978.
- Sarmela, Matti: Mitä on kulttuuri-imperialismi? Transactions of the Finnish Anthropological Society 2. Helsinki 1977.
- UMWTO World Tourism Barometer, Volume 8, No. 3, October 2010: Asia and the Pacific, 26–31.
- Vogel, Ezra F. 1991, The Four Little Dragons: The Industrialization in East Asia, Cambridge, MA: The Harvard University Press.
- Wikipedia
- World Health Organisation (2009). Interventions on Diet and Physical Activity: What Works. Implementation of the Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health.
- Xu, Guoqi: Olympic Dreams. China and Sports 1895–2008. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts. 2008.

Kiihottavaa liikuntatietoa

Impulseja sinulle, jolle aikakauslehti on liian suppea ja kirja turhan lavea.

Sarjassa aiemmin ilmestyneet:

Nro 24 • Jouko Kokkonen, Teijo Pyykkönen:

Suomalainen urheilujohtaja itse asiasta kuultuna

Urheilujohtajien haastatteluihin perustuva raportti urheilujohtajuuden muutoksista (2011, 56 s.).

Nro 23 • Sari Kopra:

Mäntyrannan tahrasta Lahden skandaaliin

Urheilu ja suomalainen identiteetti vuosina 1972–2001 dopingtapauksen valossa (2004, 76 s.).

Nro 22 • Jouko Kokkonen:

Kansakunnat kultajahdissa – urheilu ja nationalismi

Maa on täynnä kansakuntia, jotka on urheilu maailmankartalle (2003, 56 s.).

Nro 21 • Jouko Kokkonen: (toim. Teijo Pyykkönen):

Verta, hikeä ja rasvaprosentteja – suomalainen liikuntatutkimus.

Liikuntatieteiden kokovartalokuva: historiaa ja esimerkkejä (2002, 56 s.).

Nro 20 • Jouko Kokkonen:

Hakkaa päälle! Ruotsi-ottelu–Finnkampen

Riemua, yllätyksiä ja pettymyksiä – kentällä, kabineteissa ja katsomoissa (2000, 60 s.).

Nro 19 • Jouko Kokkonen & Teijo Pyykkönen:

Palvelukseen halutaan sektoritutkija

Liikuntahallinto kaipaa tutkimusta, joka ottaa huomioon tieteen tulokset ja arjen realiteetit, hallinnon tarpeet ja politiikan kuvit (1999, 36 s.).

Nro 18 • Juha Kanerva:

Olympiaunelmia – suomalaiset olympiahankkeet ja -haaveet

Suomalaisille olympiakisojen hakeminen ja niistä haaveileminen on ollut enemmän sääntö kuin poikkeus (1999, 60 s.).

Nro 17 • Hannu Itkonen:

Kilpakenttien kapinalliset

Kapinointi urheilun normeja ja sääntöjä vastaan lisääntyy ja monipuolistuu. Kapinan kukistaminen edellyttää muutakin kuin eettisiä ohjeita (1999, 32 s.).

Nro 16 • Teijo Pyykkönen & Erkki Vasara:

Viinamäen Urheilumiehet – urheilu ja raittius 1900-luvulla

Urheilussa etsitään kerran hylättyä raittiusaatetta. (1999, 44 s.)

Nro 15 • Seppo Pänkäläinen:

Suomalainen urheilujournalismi

Synteesi urheilujournalismista, miten tähän on päädytty ja miten tästä eteenpäin. Mukana alan bibliografia (1998, 40 s.).

Nro 14 • Hannu Itkonen:

Urheilun uhrin

Urheilu tuottaa sankareita ja yhä enemmän myös uhreja (1997, 36 s.).

Nro 13 • Jouko Kokkonen, Teijo Pyykkönen:

Liikuntamatka kansalaisyhteiskuntaan

Järjestöjen ja julkishallinnon ohjaama liikunta on jännittävällä matkalla yritys- ja yksilövetoisempaan tulevaisuuteen (1996, 36 s.).

Nro 12 • Vesa Ilmaranta, Teijo Pyykkönen, Arto Nyysönen:

Jaana Pulssi ja lopullinen ratkaisu

Sarjakuva-albumi urheilun ja yhteiskunnan värikkästä suhteesta 2000-luvun alussa (1996, 32 s.).

Nro 11 • Harri Vertio:

Terveydeksi! – arki haastaa liikunnan.

Tie terveyteen ja liikunnan harrastamiseen löytyy ymmärtämällä ihmisten erilaisuutta ja heidän arkipäiväänsä (1996, 32 s.).

Nro 10 • Teijo Pyykkönen, Juha Kanerva:

500 urheilukirjaa

Suomalaiset liikuntakirjat vuosilta 1980–95. Urheiluakirjojen hylly on kirjava, jännittävä ja totinen (1996, 52 s.).

Nro 9 • Teijo Pyykkönen & työryhmä:

Liikunta aikakauslehtien vankina

Liikuntalehdissä juhliivat herrat ja hauikset, kauniit ja kulutuskykyiset (1996, 36 s.).

Nro 8 • Jouko Kokkonen (toim. Teijo Pyykkönen):

Liikuntaa mielikuvissa

Suomalaisten liikuntamielikuvat eivät aina vastaa todellisuutta, mutta ne on otettava tosissaan (1995, 44 s.).

Nro 7 • Pekka Rissanen, Hannu Valtonen, Kimmo Asikainen:

Liikunta lamassa – lama liikunnassa?

Lama mullisti liikuntatalouden, mutta ei liikuntaa (1995, 24 s.).

Nro 6 • Hannu Itkonen:

Mitta hihassa, piikki lihassa

Urheiluvilppi kukoistaa ja venyy tarpeen mukaan – huomenna-kin (1994, 30 s.).

Nro 5 • Teijo Pyykkönen, Jouko Kokkonen:

Kolhoosista kuntoklubille

Viron liikunta teki täyskäännöksen (1994, 52 s.).

Nro 4 • Jouko Kokkonen:

Ystävyyttä ja yhteistyötä, atleetit!

Suomen ja Venäjän liikuntayhteistyössä kaikki on pantu uusiksi (1994, 44 s.).

Nro 3 • Markku Ojanen (toim. Teijo Pyykkönen):

Lennokas askel, pilvetön mieli

Liikunnalla on ja ei ole yhteyttä psyykkiseen terveyteen (1994, 32 s.).

Nro 2 • Teuvo Tuomi:

Muistatko Mareen?

Rotusorto kuoli Etelä-Afrikassa, mutta vain virallisesti (1994, 40 s.).

Nro 1 • Teuvo Tuomi:

Tietoa – Unelmia – Akrobatiaa

Liikunnan tiedonvälityksen viidakossa pärjää kun tunnistaa liikunnan erilaiset tietoinstituutiot (1994, 37 s.).

Impulssin hinta on 10 €/kpl + toim.kulut

Lisätietoja ja tilaukset:

tuula.valli@lts.fi, 010 778 6601, www.lts.fi

Liikuntatieteellinen Seura /

Stadion, eteläkaarre, 00250 Helsinki

Murakoso ei jää

– Aasia kurottaa liikunnan eliittiin

Aasia – aurinkoa, järjestyksiä ja riisiä. Siinä kaikki? Tietomme Aasiasta on vajavaista. Vielä vähemmän tunnemme alueen liikuntakulttuureja. Liikunnan perusteosta Aasiasta ei ole.

Murakoso ei jää -julkaisu avaa oven aasialaiseen liikuntaan. Aasialaiset suhtautuvat urheiluun ja liikuntaan eri tavoin kuin länsimaiset sukulaisensa. Mutta myös erot Aasian sisällä ovat valtavat.

Julkaisun esimerkit perustuvat kirjoittajan yli 20 vuoden oleskeluun Aasiassa.

Liikuntatieteellisen
Seuran Impulssi nro 25

ISBN 978-951-8982-83-5
ISSN 1237-0576